

תקן חשבונאות בינלאומי 39
מכשירים פיננסיים:
הכרה ומדידה

International Accounting Standard 39

Financial Instruments:

Recognition and

Measurement

גרסה זו כוללת תיקונים הנובעים מתקני דיווח כספי בינלאומיים, אשר פורסמו עד 31 במאי 2020 ומועד תחילתם לא מאוחר מיום 1 לינואר 2021.

תוכן עניינים

החל מסעיף

	תקן חשבונאות בינלאומי 39
	מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה
2	תחולה
8	הגדרות
71	גידור
72	מכשירים מגודרים
72	מכשירים כשירים
74	יעוד מכשירים מגודרים
78	פריטים מגודרים
78	פריטים כשירים
81	יעוד פריטים פיננסיים כפריטים מגודרים
82	יעוד פריטים לא פיננסיים כפריטים מגודרים
83	יעוד קבוצות פריטים כפריטים מגודרים
85	חשבונאות גידור
89	גידורי שווי הוגן
95	גידורי תזרים מזומנים
102	גידורי השקעה נטו
	חריגים זמניים מיישום דרישות ספציפיות של
102א	חשבונאות גידור
103	מועד תחילה והוראות מעבר
109	ביטול פרסומים אחרים

נספחים:

נספח א - הנחיות יישום

נספח ב - תיקונים לפרסומים אחרים[†]

אישור על ידי הוועדה הבינלאומית של תקן
חשבונאות בינלאומי 39 שפורסם בדצמבר 2003*

* לא תורגם לעברית

[†] בספר זה שולבו התיקונים לתקני דיווח כספי בינלאומיים הנובעים מנספח זה בתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים הרלוונטיים.

תוכן עניינים (המשך)

אישור על ידי הוועדה הבינלאומית של התיקונים לתקן חשבונאות בינלאומי 39: חשבונאות גידור שווי הוגן לגידור סיכון שיעור ריבית של תיק שפורסם במרס 2004*

מעבר והכרה לראשונה של נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות שפורסם בדצמבר 2004*

חשבונאות גידור תזרים מזומנים לעסקאות חזויות תוך-קבוצתיות שפורסם באפריל 2005*

חוזי ערבות פיננסית (תיקונים לתקן חשבונאות בינלאומי 39 ולתקן דיווח כספי בינלאומי 4) שפורסם באוגוסט 2005*

פריטים מגודרים כשירים שפורסם ביולי 2008*

נגזרים משובצים (תיקונים לפרשנות מספר 9 של הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי ולתקן חשבונאות בינלאומי 39) שפורסם במרס 2009*

החלפה של נגזרים והמשך של חשבונאות גידור (תיקונים לתקן חשבונאות בינלאומי 39) שפורסם ביוני 2013*

תקן דיווח כספי בינלאומי 9 מכשירים פיננסיים (חשבונאות גידור ותיקונים לתקן דיווח כספי בינלאומי 9, תקן דיווח כספי בינלאומי 7 ותקן חשבונאות בינלאומי 39) שפורסם בנובמבר 2013*

דפורמת שיעורי ריבית עוגן שפורסם בספטמבר 2019*

בסיס למסקנות*

דעות מנוגדות*

דוגמה להמחשה*

הנחיות ביצוע*

* לא תורגם לעברית

תקן חשבונאות בינלאומי 39 מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה

תקן חשבונאות בינלאומי 39 מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה (IAS 39) מפורט בסעיפים 2-110 ונספחים א' ו-ב'. כל הסעיפים בתקן מחייבים באותה מידה, אך נשמרה תבנית התקן, כפי שהייתה בעת שאומץ על ידי ה-IASB. יש לקרוא את תקן חשבונאות בינלאומי 39 בהקשר למטרת התקן ולבסיס למסקנות, להקדמה לתקני דיווח כספי בינלאומיים ולמסגרת המושגית לדיווח כספי. תקן חשבונאות בינלאומי 8 מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות, מספק בסיס לבחירה ויישום של מדיניות חשבונאית בהעדר הנחיות מפורשות.

1. [בוטל]

תחולה

2. תקן זה ייושם על ידי כל הישויות לכל הסוגים של מכשירים פיננסיים שבתחולת תקן דיווח כספי בינלאומי 9 מכשירים פיננסיים אם, ובמידה ש:

(א) תקן דיווח כספי בינלאומי 9 מתיר ליישם את דרישות חשבונאות הגידור של תקן זה; וכן

(ב) המכשיר הפיננסי הוא חלק מיחסי גידור, אשר כשירים לחשבונאות גידור בהתאם לתקן זה.

2-7. [בוטל]

הגדרות

8. המונחים שהוגדרו בתקן דיווח כספי בינלאומי 13, בתקן דיווח כספי בינלאומי 9 ובתקן חשבונאות בינלאומי 32 משמשים בתקן זה באותה משמעות שהוגדרה בנספח א לתקן דיווח כספי בינלאומי 13, בנספח א לתקן דיווח כספי בינלאומי 9 ובסעיף 11 לתקן חשבונאות בינלאומי 32. תקן דיווח כספי בינלאומי 13, תקן דיווח כספי בינלאומי 9 ותקן חשבונאות בינלאומי 32 מגדירים את המונחים הבאים:

- עלות מופחתת של נכס פיננסי או התחייבות פיננסית (amortised cost of a financial asset or financial liability)
- גריעה (derecognition)

- נגזר (derivative)
 - שיטת ריבית אפקטיבית (effective interest method)
 - שיעור ריבית אפקטיבי (effective interest rate)
 - מכשיר הוני (equity instrument)
 - שווי הוגן (fair value)
 - נכס פיננסי (financial asset)
 - מכשיר פיננסי (financial instrument)
 - התחייבות פיננסית (financial liability)
- ומספקים הנחיות ליישום הגדרות אלה.
9. המונחים הבאים משמשים בתקן זה במשמעות המוגדרת להלן:

הגדרות המתייחסות לחשבונאות גידור

התקשרות איתנה (Firm commitment) היא הסכם מחייב להחלפת כמות מוגדרת של משאבים לפי מחיר מוגדר במועד עתידי מוגדר (או במועדים עתידיים מוגדרים).

עסקה חזויה (Forecast transaction) היא עסקה שאינה מחייבת, אבל מצופה שתתרחש.

מכשיר מגדר (Hedging instrument) הוא נגזר מיועד, או (לגבי גידור הסיכון לשינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ בלבד) נכס פיננסי לא-נגזר (non-derivative) מיועד או התחייבות פיננסית לא-נגזרת מיועדת, ששוויו ההוגן או שתזרימי המזומנים שלו חזויים לקזז שינויים בשווי ההוגן או בתזרימי המזומנים של פריט מגודר שיועד (סעיפים 72-77 וסעיפים 94-97) מפתחים את ההגדרה של מכשיר מגדר).

פריט מגודר (Hedged item) הוא נכס, התחייבות, התקשרות איתנה, עסקה חזויה שצפויה ברמה גבוהה (highly probable) או השקעה נטו בפעילות חוץ, אשר - (א) חושף את הישות לסיכון של שינויים בשווי הוגן או בתזרימי מזומנים עתידיים וכן (ב) מיועד כמגודר (סעיפים 78-84 וסעיפים 98-101) מפתחים את ההגדרה של פריטים מגודרים).

אפקטיביות גידור (Hedge effectiveness) היא המידה שבה שינויים בשווי ההוגן או בתזרימי המזומנים של הפריט המגודר, שניתן לייחס לסיכון המגודר, מקוזזים על ידי שינויים בשווי ההוגן או בתזרימי המזומנים של המכשיר המגודר (ראה סעיפים א113א-105א).

[בוטל]. 10-70

גידור

71. אם ישות מיישמת את תקן דיווח כספי בינלאומי 9 והישות לא בחרה כמדיניותה החשבונאית ליישם את דרישות חשבונאות הגידור של תקן זה (ראה סעיף 7.2.21 לתקן דיווח כספי בינלאומי 9), עליה ליישם את דרישות חשבונאות הגידור בפרק 6 לתקן דיווח כספי בינלאומי 9. אולם, עבור גידור שווי הוגן של חשיפה לשיעור ריבית של חלק של תיק של נכסים פיננסיים או של התחייבויות פיננסיות, ישות יכולה, בהתאם לסעיף 6.1.3 לתקן דיווח כספי בינלאומי 9, ליישם את דרישות חשבונאות הגידור בתקן זה במקום את הדרישות בתקן דיווח כספי בינלאומי 9. במקרה כזה, על הישות ליישם גם את הדרישות הספציפיות לחשבונאות גידור שווי הוגן של גידור סיכון שיעור ריבית של תיק (ראה סעיפים א81א, א89 וסעיפים א114א-132א).

מכשירים מגדרים

מכשירים כשירים

72. תקן זה אינו מגביל את הנסיבות שבהן ניתן לייעד נגזר כמכשיר מגדר בתנאי שמתקיימים התנאים בסעיף 88, פרט לאופציות מסוימות שנכתבו (ראה סעיף 94א). אולם, ניתן לייעד נכס פיננסי לא-נגזר או התחייבות פיננסית לא-נגזרת כמכשיר מגדר רק לגידור סיכון מטבע חוץ.

73. לצורכי חשבונאות גידור, רק מכשירים שבהם מעורב צד, שהוא חיצוני לישות המדווחת (כלומר, חיצוני לקבוצה או לישות הבודדת שמדווחים עליהם) ניתן לייעד כמכשירים מגדרים. למרות שישויות בודדות בתוך קבוצה מאוחדת או חטיבות בתוך ישות עשויות להתקשר בעסקאות גידור עם ישויות אחרות בתוך הקבוצה או עם חטיבות אחרות בתוך הישות, עסקאות תוך קבוצתיות כאלה מבוטלות במסגרת האיחוד. לכן, עסקאות גידור כאלה אינן כשירות לחשבונאות גידור בדוחות הכספיים המאוחדים של הקבוצה. אולם, הן עשויות להיות כשירות לחשבונאות גידור בדוחות הכספיים האינדיווידואליים או הנפרדים של הישויות הבודדות בתוך הקבוצה בתנאי שהן חיצוניות לישות הבודדת שמדווחים עליה.

יעוד מכשירים מגדרים

74. בדרך כלל, קיימת מידה יחידה של שווי הוגן למכשיר מגדר במלואו והגורמים שמביאים לשינויים בשווי הוגן תלויים אחד בשני. לכן, יחסי גידור מיועדים על ידי ישות למכשיר מגדר במלואו. החריגים המותרים היחידים הם:

(א) הפרדת הערך הפנימי וערך הזמן של חוזה אופציה ויעוד כמכשיר מגדר רק שינוי בערך הפנימי של האופציה מבלי להתחשב בשינוי בערך הזמן שלה; וכן

(ב) הפרדת מרכיב הריבית והמחיר המידי (spot) של חוזה אקדמה.

חריגים אלה מותרים משום שבדרך כלל ניתן למדוד בנפרד את הערך הפנימי של האופציה ואת הפרמיה על חוזה האקדמה. אסטרטגיית גידור דינאמית, שבוחנת גם את הערך הפנימי וגם את ערך הזמן של חוזה האופציה יכולה להיות כשירה לחשבונאות גידור.

75. ניתן לייעד חלק יחסי של המכשיר המגדר במלואו, כגון 50 אחוז מהסכום הנקוב (notional amount), כמכשיר מגדר ביחסי גידור. אולם, לא ניתן לייעד יחסי גידור רק בגין חלק מתקופת הזמן שבמהלכה המכשיר המגדר עדיין קיים במחזור (outstanding).

76. ניתן לייעד מכשיר מגדר יחיד כגידור של יותר מסוג אחד של סיכון, בתנאי (א) שניתן לזהות באופן ברור את הסיכונים המגודרים; (ב) שניתן להוכיח את האפקטיביות של הגידור; וכן (ג) שניתן לוודא שקיים יעוד ספציפי של המכשיר המגדר ומצבי סיכון שונים.

77. ניתן לייעד במשותף כמכשיר המגדר שני נגזרים או יותר, או חלקים יחסיים שלהם (או, במקרה של גידור סיכון מטבע, שני מכשירים שאינם נגזרים או יותר או חלקים יחסיים שלהם, או שילוב של מכשירים נגזרים ומכשירים לא-נגזרים או חלקים יחסיים שלהם), כמכשיר המגדר, גם כאשר הסיכון הנובע (הסיכונים הנובעים) מנגזרים מסוימים מקוז סיכון הנובע (מקזים סיכונים הנובעים) מנגזרים אחרים. אולם, אופציית רצועה (collar) על שיעור ריבית או מכשיר נגזר אחר שמשלב אופציה שנכתבה ואופציה שנרכשה אינם כשירים כמכשיר מגדר, אם הוא מהווה בפועל אופציה שנכתבה נטו (שבגינה התקבלה פרמיה נטו). בדומה, ניתן לייעד שני מכשירים או יותר (או חלקים יחסיים שלהם) כמכשיר המגדר רק אם אף אחד מהם אינו מהווה אופציה שנכתבה או אופציה שנכתבה נטו.

פריטים מגודרים

פריטים כשירים

78. פריט מגודר יכול להיות נכס או התחייבות שהוכרו, התקשרות איתנה שלא הוכרה, עסקה חזויה שצפויה ברמה גבוהה או השקעה נטו בפעילות חוץ. הפריט המגודר יכול להיות (א) נכס יחיד, התחייבות יחידה, התקשרות איתנה יחידה, עסקה חזויה שצפויה ברמה גבוהה יחידה או השקעה נטו בפעילות חוץ יחידה (ב) קבוצת נכסים, התחייבויות, התקשרויות איתנות, עסקאות חזויות שצפויות ברמה גבוהה או השקעות נטו בפעילויות חוץ עם מאפייני סיכון דומים או (ג) רק בגידור סיכון שיעור ריבית של תיק, חלק של תיק נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות שחולקים (share) את הסיכון המגודר.

79. [בוטל]

80. לצורכי חשבונאות גידור, ניתן לייעד כפריטים מגודרים רק נכסים, התחייבויות, התקשרויות איתנות או עסקאות חזויות שצפויות ברמה גבוהה שמעורב בהם צד חיצוני לישות. כתוצאה מכך, ניתן ליישם את חשבונאות הגידור לגבי עסקאות בין ישויות באותה קבוצה רק בדוחות הכספיים האינדיווידואליים או הנפרדים של אותן ישויות ולא בדוחות הכספיים המאוחדים של הקבוצה, למעט הדוחות הכספיים המאוחדים של ישות השקעה, כהגדרתה בתקן דיווח כספי בינלאומי 10, כאשר עסקאות בין ישות השקעה לבין החברות הבנות שלה הנמדדות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד לא יבוטלו בדוחות הכספיים המאוחדים. כחריג, סיכון מטבע החוץ של פריט כספי תוך קבוצתי (לדוגמה, יתרת זכות או יתרת חוב בין שתי חברות בנות) יכול להיות כשיר כפריט מגודר בדוחות הכספיים המאוחדים אם הוא גורם לחשיפה לרווחים או להפסדים בגין שערי חליפין של מטבע חוץ, שאינם מבוטלים במלואם במסגרת האיחוד בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 21 השפעות השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ. בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 21, רווחים והפסדים בגין שערי חליפין של מטבע חוץ בהתייחס לפריט כספי תוך קבוצתי אינם מבוטלים במלואם במסגרת האיחוד כאשר הפריט הכספי נוצר בעסקה בין שתי ישויות בתוך הקבוצה, בעלות מטבעות פעילות שונים. בנוסף, סיכון מטבע החוץ של עסקה חזויה שצפויה ברמה גבוהה בתוך הקבוצה, עשוי להיות כשיר כפריט מגודר בדוחות הכספיים המאוחדים, בתנאי שהעסקה נקובה במטבע השונה ממטבע הפעילות של הישות המתקשרת באותה עסקה ושסיכון מטבע החוץ ישפיע על הרווח או הפסד המאוחד.

יעוד פריטים פיננסיים כפריטים מגודרים

81. אם הפריט המגודר הוא נכס פיננסי או התחייבות פיננסית, הוא יכול להיות פריט מגודר בהתייחס לסיכונים המיוחדים רק לחלק מתזרימי מהמזומנים שלו או משוויו ההוגן (כמו תזרים מזומנים חוזי נבחר אחד או יותר או חלקים שלהם או אחוז מהשווי ההוגן), בתנאי שניתן למדוד את האפקטיביות. לדוגמה, ניתן לייעד כסיכון המגודר חלק מהחשיפה לשיעור ריבית, שניתן לזיהוי ולמדידה בנפרד, של נכס נושא ריבית או של התחייבות נושאת ריבית (כגון שיעור ריבית חסרת סיכון או רכיב שיעור ריבית עוגן מסך החשיפה לשיעור ריבית של מכשיר פיננסי מגודר).

81A. בגידור שווי הוגן של חשיפת שיעור הריבית של תיק נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות (ורק בגידור כזה), החלק המגודר יכול להיות מיועד במונחים של סכום של מטבע (לדוגמה, סכום דולרים, אירו, לירות סטרלינג או רנדים) ולא כנכסים בודדים (או התחייבויות בודדות). למרות שלצורכי ניהול סיכונים, התיק יכול לכלול נכסים והתחייבויות, הסכום המיועד הוא סכום הנכסים או סכום ההתחייבויות. יעוד סכום נטו הכולל נכסים והתחייבויות אינו מותר. הישות יכולה לגדר חלק של סיכון שיעור הריבית המיוחד לסכום מיועד זה. לדוגמה, במקרה של גידור תיק המכיל נכסים הניתנים לפירעון מוקדם, הישות יכולה לגדר את השינוי בשווי ההוגן שניתן לייחס לשינוי בשיעור הריבית המגודר על בסיס מועדי קביעת מחיר מחדש חזויים, ולא דווקא חזויים. כאשר החלק המגודר מבוסס על מועדי קביעת מחיר מחדש חזויים, השפעת השינויים בשיעור הריבית המגודר על מועדי קביעת מחיר מחדש חזויים אלה תיכלל בקביעת השינוי בשווי ההוגן של הפריט המגודר. כתוצאה מכך, אם תיק, שכולל פריטים הניתנים לפירעון מוקדם, מגודר על ידי נגזר שאינו ניתן לפירעון מוקדם, נוצר חוסר אפקטיביות אם מעדכנים את המועדים, שבהם פריטים בתיק המגודר חזויים להיפרע, או אם מועדי הפירעון המוקדם בפועל שונים מהמועדים שנחזו.

יעוד פריטים לא פיננסיים כפריטים מגודרים

82. אם הפריט המגודר הוא נכס לא פיננסי או התחייבות לא פיננסית, הוא צריך להיות מיועד כפריט מגודר (א) לגבי סיכונים מטבע חוץ, או (ב) במלואו לגבי כל הסיכונים, בגלל הקושי לבדד ולמדוד את החלק המתאים של השינויים בתזרימי המזומנים או בשווי ההוגן, שניתן לייחס לסיכונים ספציפיים שאינם סיכונים מטבע חוץ.

יעוד קבוצות פריטים כפריטים מגודרים

83. נכסים דומים או התחייבויות דומות יקובצו ויגודרו כקבוצה רק אם הנכסים הבודדים או ההתחייבויות הבודדות בקבוצה חולקים את החשיפה לסיכון שמיועד כמגודר. בנוסף לכך, נדרש כי השינוי בשווי ההוגן, שניתן לייחס לסיכון המגודר לגבי כל פריט בודד בקבוצה, חזוי להיות יחסי בקירוב לשינוי הכולל בשווי ההוגן, שניתן לייחס לסיכון המגודר של קבוצת הפריטים.

84. משום שישות בוחנת אפקטיביות גידור על ידי השוואת השינוי בשווי ההוגן או בתזרים המזומנים של מכשיר מגדר (או קבוצה של מכשירים מגדרים דומים) ושל פריט מגודר (או קבוצה של פריטים מגודרים), השוואת מכשיר מגדר עם סך פוזיציה נטו (לדוגמה, נטו של כל הנכסים בריבית קבועה והתחייבויות בריבית קבועה בעלי מועדי פירעון דומים), ולא עם פריט מגודר ספציפי, אינה כשירה לחשבונאות גידור.

חשבונאות גידור

85. חשבונאות גידור מכירה בהשפעות המקזזות על רווח או הפסד של השינויים בשווי ההוגן של המכשיר המגדר ושל הפריט המגודר.

86. קיימים שלושה סוגים של יחסי גידור:

(א) **גידור שווי הוגן**: גידור החשיפה לשינויים בשווי הוגן של נכס או של התחייבות שהוכרו או של התקשרות איתנה שלא הוכרה, או של חלק מזוהה של נכס, של התחייבות או של התקשרות איתנה כאלה, שניתן לייחסם לסיכון מסוים ושיכולים להשפיע על רווח או הפסד.

(ב) **גידור תזרים מזומנים**: גידור החשיפה להשתנות של תזרימי מזומנים (i) שניתן לייחס לסיכון מסוים המיוחס לנכס או התחייבות שהוכרו (כמו חלק או כל תשלומי ריבית עתידיים בגין חוב בריבית משתנה) או לעסקה חזויה שצפויה ברמה גבוהה וכן (ii) שיכולה להשפיע על רווח או הפסד.

(ג) **גידור השקעה נטו בפעילות חוץ** כהגדרתה בתקן חשבונאות בינלאומי 21.

87. ניתן לטפל בגידור סיכון מטבע חוץ של התקשרות איתנה כגידור שווי הוגן או כגידור תזרים מזומנים.

88. יחסי גידור כשירים לחשבונאות גידור בהתאם לסעיפים 89-102 אם, ורק אם, כל התנאים הבאים מתקיימים.

(א) במועד יצירת הגידור קיים יעוד ותיעוד פורמלי של יחסי הגידור ושל מטרת ניהול הסיכונים והאסטרטגיה של הישות לביצוע הגידור. תיעוד זה צריך לכלול זיהוי המכשיר המגדר, הפריט או העסקה המגודרים, מהות הסיכון המגודר והאופן שבו הישות תבחן את אפקטיביות המכשיר המגדר בקיזוז החשיפה לשינויים בשווי ההוגן או בתזרימי המזומנים של הפריט המגודר, שניתן לייחס לסיכון המגודר.

(ב) הגידור חזוי להיות בעל אפקטיביות גבוהה (highly effective) (ראה סעיפים 105-113א) בהשגת שינויים מקיזים בשווי הוגן או בתזרימי מזומנים, שניתן לייחס לסיכון המגודר, באופן עקבי לאסטרטגיית ניהול הסיכונים המקורית שתועדה בהתייחס לאותם יחסי גידור.

(ג) לגבי גידורי תזרימי מזומנים, עסקה חזויה המהווה נושא לגידור צריכה להיות צפויה ברמה גבוהה וחיבת להציג חשיפה לשינויים בתזרימי מזומנים שיכולים בסופו של דבר להשפיע על רווח או הפסד.

(ד) אפקטיביות הגידור ניתנת למדידה באופן מהימן, כלומר השווי ההוגן או תזרימי המזומנים של הפריט המגודר, שניתן לייחס לסיכון המגודר, והשווי ההוגן של המכשיר המגדר ניתנים למדידה באופן מהימן.

(ה) הגידור נבחן על בסיס מתמשך ונקבע בפועל שהוא בעל אפקטיביות גבוהה במהלך תקופות הדיווח הכספי שאליהן יועד הגידור.

גידורי שווי הוגן

89. אם גידור שווי הוגן מקיים את התנאים בסעיף 88 במהלך התקופה, יש לטפל בו כדלהלן:

(א) הרווח או ההפסד בגין מדידה מחדש של המכשיר המגדר בשווי הוגן (לגבי מכשיר מגדר שהוא נגזר) או של רכיב מטבע החוץ המהווה חלק מערכו בספרים של המכשיר המגדר, אשר נמדד בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 21 (לגבי מכשיר מגדר לא-נגזר), יוכר ברווח או הפסד; וכן

(ב) הרווח או ההפסד בגין הפריט המגודר, שניתן לייחס לסיכון המגודר, יתאים את ערכו בספרים של הפריט המגודר ויוכר ברווח או הפסד. טיפול זה חל כאשר הפריט המגודר, אלמלא הגידור, נמדד בעלות. הכרה ברווח או בהפסד, שניתן לייחס לסיכון המגודר, ברווח או הפסד מיושמת אם הפריט המגודר הוא נכס פיננסי הנמדד בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר בהתאם לסעיף 4.1.2א לתקן דיווח כספי בינלאומי 9.

89. לגבי גידור שווי הוגן של החשיפה לשיעור ריבית של חלק מתיק נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות (ורק בגידור כזה), הדרישה בסעיף 89(ב) עשויה להתקיים על ידי הצגת הרווח או ההפסד, שניתן לייחס לפריט המגודר, באחת מהדרכים הבאות:

(א) כפריט הכלול בסעיף (line item) יחיד במסגרת הנכסים, לגבי תקופות קביעת מחיר מחדש, שבהן הפריט המגודר מהווה נכס; או

(ב) כפריט הכלול בסעיף (line item) יחיד במסגרת ההתחייבויות, לגבי תקופות קביעת מחיר מחדש, שבהן הפריט המגודר מהווה התחייבות.

הסעיפים (line items), המוזכרים ב-(א) ו-(ב) לעיל, יוצגו בסמוך לנכסים פיננסיים או להתחייבויות פיננסיות. סכומים הכלולים בסעיפים אלה יוסרו מהדוח על המצב הכספי כאשר נגרעים הנכסים או ההתחייבויות, שאליהם הם מתייחסים.

90. אם מגודרים רק סיכונים ספציפיים, שניתן לייחס לפריט מגודר, שינויים שהוכרו בשווי ההוגן של הפריט המגודר, שאינם קשורים לסיכון המגודר, מוכרים כמפורט בסעיף 5.7.1 לתקן דיווח כספי בינלאומי 9.

91. ישות תפסיק, מכאן ולהבא, את חשבונאות הגידור שנקבעה בסעיף 89, אם:

(א) המכשיר המגדר פוקע או נמכר, מבוטל או ממומש. לעניין זה, החלפה או גלגול (rollover) של מכשיר מגדר למכשיר מגדר אחר אינם מהווים פקיעה או ביטול, אם החלפה או גלגול כאלה מהווים חלק מאסטרטגיית הגידור המתועדת של הישות. בנוסף, לעניין זה, אין פקיעה או ביטול של המכשיר המגדר אם:

(i) כתוצאה מחוקים או מתקנות, קיימים או חדשים, הצדדים למכשיר המגדר מסכימים שאחד או יותר מהצדדים שכנגד שפועלים כמסלקות יחליפו את הצד שכנגד המקורי שלהם על מנת שייהפכו לצד שכנגד החדש לכל אחד מהצדדים. לעניין זה, צד שכנגד שפועל כמסלקה הוא צד שכנגד מרכזי (לעתים נקרא "מסלקה" או "סוכנות סליקה") או ישות או ישויות, לדוגמה, חבר סולק של מסלקה או לקוח של חבר סולק של מסלקה, אשר פועלים כצד שכנגד על מנת לבצע סליקה על ידי צד שכנגד מרכזי. אולם, כאשר הצדדים למכשיר המגדר מחליפים את הצדדים שכנגד המקוריים שלהם עם צדדים שכנגד שונים, סעיף זה יחול רק אם כל אחד מצדדים אלה מבצע סליקה עם אותו צד שכנגד מרכזי.

(ii) שינויים אחרים, אם קיימים, למכשיר המגדר מוגבלים לשינויים הדרושים כדי לבצע החלפה כזו של הצד שכנגד. שינויים אלה מוגבלים לאלה אשר עקביים עם התנאים אשר ניתן היה לצפות שיהיו אם המכשיר המגדר היה מסולק במקור עם הצד שכנגד שפועל כמסלקה. שינויים אלה כוללים שינויים בדרישות של בטחונות, בזכויות לקזז יתרות חייבים וזכאים ובחייבים שמוטלים.

(ב) הגידור אינו מקיים עוד את הקריטריונים לחשבונאות הגידור שבסעיף 88; או

(ג) הישות מבטלת את הייעוד.

92. תיאום כלשהו, הנובע מסעיף 89(ב), לערכו בספרים של מכשיר פיננסי מגודר, שלגביו נעשה שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית (או, במקרה של גידור סיכון שיעור ריבית של תיק, לפריט הכולל בסעיף (line item) בדוח על המצב הכספי כמתואר בסעיף 89א), יופחת (shall be amortised) לרווח או הפסד. ההפחתה עשויה להתחיל מהמועד שבו התיאום קיים ויש להתחיל בהפחתה לא יאוחר מהמועד שבו הפריט המגודר מפסיק להיות מותאם לשינויים בשווי ההוגן, שניתן לייחס לסיכון המגודר. התיאום מבוסס על חישוב מחדש של שיעור הריבית האפקטיבי במועד התחלת ההפחתה. אולם, אם, במקרה של גידור שווי הוגן של חשיפת שיעור הריבית של תיק נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות (ורק בגידור כזה), אין זה מעשי להפחית תוך שימוש בשיעור ריבית אפקטיבי שחושב מחדש, התיאום יופחת תוך שימוש בשיטת הקו הישר. התיאום יופחת במלואו עד מועד הפירעון של המכשיר הפיננסי או,

במקרה של גידור סיכון שיעור ריבית של תיק, עד לתום התקופה הרלוונטית לקביעת מחיר מחדש.

93. כאשר התקשרות איתנה, שלא הוכרה, מיועדת כפריט מגודר, השינוי המצטבר העוקב בשווייה ההוגן של ההתקשרות האיתנה, שניתן לייחס לסיכון המגודר, מוכר כנכס או כהתחייבות כאשר הרווח או ההפסד המקבילים מוכרים ברווח או הפסד (ראה סעיף 89(ב)). גם השינויים בשווי ההוגן של המכשיר המגודר מוכרים ברווח או הפסד.

94. כאשר ישות מתקשרת בהתקשרות איתנה לרכישת נכס או נטילת התחייבות, שמהווה פריט מגודר בגידור שווי הוגן, הערך בספרים הראשוני של הנכס או של ההתחייבות, שנובעים מקיום ההתקשרות האיתנה על ידי הישות, מותאם על מנת לכלול את השינוי המצטבר בשווייה ההוגן של ההתקשרות האיתנה, שניתן לייחס לסיכון המגודר, שהוכרה בדוח על המצב הכספי.

גידורי תזרים מזומנים

95. אם גידור תזרים מזומנים מקיים את התנאים בסעיף 88 במהלך התקופה, יש לטפל בו כדלהלן:

(א) החלק של הרווח או ההפסד בגין המכשיר המגודר, שנקבע כגידור אפקטיבי (ראה סעיף 88), יוכר ברווח כולל אחר; וכן

(ב) החלק הלא אפקטיבי של הרווח או ההפסד בגין המכשיר המגודר יוכר ברווח או הפסד.

96. ליתר פירוט, גידור תזרים מזומנים מטופל כדלהלן:

(א) הרכיב הנפרד של ההון, המיוחס לפריט המגודר, מותאם לסכום הנמוך מבין (בסכומים מוחלטים):

(i) הרווח או ההפסד המצטברים בגין המכשיר המגודר ממועד יצירת הגידור; לבין

(ii) השינוי המצטבר בשווי הוגן (ערך נוכחי) של תזרימי המזומנים העתידיים החזויים מהפריט המגודר ממועד יצירת הגידור;

(ב) רווח או הפסד כלשהם שנותרו בגין המכשיר המגודר או בגין הרכיב המיועד שלו (שאינו מהווה גידור אפקטיבי) מוכרים ברווח או הפסד; וכן

(ג) אם אסטרטגיה מתועדת של ניהול סיכונים של ישות לגבי יחסי גידור מסוימים מחריגה מהבחינה של אפקטיביות הגידור רכיב ספציפי של הרווח או ההפסד או של תזרימי המזומנים המתייחסים בגין המכשיר המגדר (ראה סעיפים 74, 75 ו-88(א)), הרכיב המוחרג של הרווח או ההפסד מוכר בהתאם לסעיף 5.7.1 לתקן דיווח כספי בינלאומי 9.

97. אם גידור עסקה חזויה גורם, לאחר מכן להכרה בנכס פיננסי או בהתחייבות פיננסית, הרווחים או ההפסדים המיוחסים אליהם, שהוכרו ברווח כולל אחר בהתאם לסעיף 95, יסווגו מחדש מההון לרווח או הפסד כתיאום בגין סיווג מחדש (ראה תקן חשבונאות בינלאומי 1 (כפי שעודכן בשנת 2007)) באותה תקופה או תקופות שבמהלכן תזרימי המזומנים החזויים שגודרו משפיעים על רווח או הפסד (כגון, בתקופות שבהן הכנסת מימון או הוצאת מימון מוכרת). אולם, אם ישות צופה שכל ההפסד, שהוכר ברווח כולל אחר, או חלקו לא יושב בתקופה עתידית אחת או יותר, עליה לסווג מחדש לרווח או הפסד כתיאום בגין סיווג מחדש את הסכום שאינו חזוי להיות מושב.

98. אם גידור עסקה חזויה גורם, לאחר מכן להכרה בנכס לא פיננסי או בהתחייבות לא פיננסית, או אם עסקה חזויה של נכס לא פיננסי או של התחייבות לא פיננסית הופכת להתקשרות איתנה שלגביה מיושמת חשבונאות גידור שווי הוגן, אזי הישות תאמץ את (א) או (ב) להלן:

(א) היא מסווגת מחדש את הרווחים או ההפסדים המיוחסים, שהוכרו ברווח כולל אחר בהתאם לסעיף 95, לרווח או הפסד כתיאום בגין סיווג מחדש (ראה תקן חשבונאות בינלאומי 1 (כפי שעודכן בשנת 2007)) באותה תקופה או תקופות שבמהלכן הנכס שנרכש או ההתחייבות שניטלה משפיעים על רווח או הפסד (כגון, בתקופות שבהן הוצאת פחת או עלות המכירות מוכרות). אולם, אם ישות צופה שכל ההפסד, שהוכר ברווח כולל אחר, או חלקו לא יושב בתקופה עתידית אחת או יותר, עליה לסווג מחדש מההון לרווח או הפסד כתיאום בגין סיווג מחדש את הסכום שאינו חזוי להיות מושב.

(ב) היא מסירה את הרווחים או ההפסדים המיוחסים, שהוכרו ברווח כולל אחר בהתאם לסעיף 95, וכוללת אותם בעלות הראשונית או בערך בספרים אחר של הנכס או ההתחייבות.

99. ישות צריכה לאמץ את (א) או (ב) שבסעיף 98 כמדיניות חשבונאית שלה וליישמה בעקביות לגבי כל הגידורים שאליהם מתייחס סעיף 98.

100. לגבי גידורי תזרים מזומנים שאינם מכוסים על ידי סעיפים 97 ו-98, סכומים שהוכרו ברווח כולל אחר יסווגו מחדש מההון לרווח או הפסד כתיאום בגין סיווג מחדש (ראה תקן חשבונאות בינלאומי 1 (כפי שעודכן בשנת 2007)) באותה תקופה או תקופות שבמהלכן תזרימי המזומנים החזויים שגודרו משפיעים על רווח או הפסד (כגון, כאשר מתרחשת מכירה חזויה).

101. בכל אחת מהנסיבות הבאות ישות צריכה להפסיק, מכאן ולהבא, את חשבונאות הגידור שנקבעה בסעיפים 95-100:

(א) המכשיר המגדר פוקע או נמכר, מבוטל או ממומש. במקרה זה, הרווח או ההפסד המצטברים בגין המכשיר המגדר שהוכרו ברווח כולל אחר מהתקופה שבה הגידור היה אפקטיבי (ראה סעיף 95(א)) יישארו מוכרים בנפרד בהון עד שתתרחש העסקה החזויה. כאשר מתרחשת העסקה, חלים סעיפים 97, 98 או 100. לעניין סעיף משנה זה, ההחלפה או הגלגול של המכשיר המגדר למכשיר מגדר אחר אינם פקיעה או ביטול אם החלפה או גלגול כאמור הם חלק מאסטרטגיית הגידור המתועדת של הישות. בנוסף, לעניין סעיף משנה זה, אין פקיעה או ביטול של המכשיר המגדר אם:

(i) כתוצאה מחוקים או מתקנות, קיימים או חדשים, הצדדים למכשיר המגדר מסכימים שאחד או יותר מהצדדים שכנגד שפועלים כמסלקות יחליפו את הצד שכנגד המקורי שלהם על מנת שיהפכו לצד שכנגד החדש לכל אחד מהצדדים. לעניין זה, צד שכנגד שפועל כמסלקה הוא צד שכנגד מרכזי (לעיתים נקרא "מסלקה" או "סוכנות סליקה") או ישות או ישויות, לדוגמה, חבר סולק של מסלקה או לקוח של חבר סולק של מסלקה, אשר פועלים כצד שכנגד על מנת לבצע סליקה על ידי צד שכנגד מרכזי. אולם, כאשר הצדדים למכשיר המגדר מחליפים את הצדדים שכנגד המקוריים שלהם עם צדדים שכנגד שונים, סעיף זה יחול רק אם כל אחד מצדדים אלה מבצע סליקה עם אותו צד שכנגד מרכזי.

(ii) שינויים אחרים, אם קיימים, למכשיר המגדר מוגבלים לשינויים הדרושים כדי לבצע החלפה כזו של הצד שכנגד. שינויים כאלה מוגבלים לאלה אשר

עקביים עם התנאים אשר ניתן היה לצפות שיהיו אם המכשיר המגדר היה מסולק במקור עם הצד שכנגד שפועל כמסלקה. שינויים אלה כוללים שינויים בדרישות של בטחונות, בזכויות לקזז יתרות חייבים וזכאים ובחיובים שמוטלים.

(ב) הגידור אינו מקיים עוד את הקריטריונים לחשבונאות גידור שבסעיף 88. במקרה זה, הרווח או ההפסד המצטברים בגין המכשיר המגדר שהוכרו ברווח כולל אחר מהתקופה שבה הגידור היה אפקטיבי (ראה סעיף 95(א)) יישארו מוכרים בנפרד בהון עד שתרחש העסקה החזויה. כאשר מתרחשת העסקה, חלים סעיפים 97, 98 או 100.

(ג) העסקה החזויה אינה חזויה עוד להתרחש, במקרה זה הרווח או ההפסד המצטברים בגין המכשיר המגדר שהוכרו ברווח כולל אחר מהתקופה שבה הגידור היה אפקטיבי (ראה סעיף 95(א)) יסווגו מחדש מההון לרווח או הפסד כתיאום בגין סיווג מחדש. עסקה חזויה שאינה צפויה עוד ברמה גבוהה (ראה סעיף 88(ג)) עשויה עדיין להיות חזויה להתרחש.

(ד) הישות מבטלת את הייעוד. לגבי גידורים של עסקה חזויה, הרווח או ההפסד המצטברים בגין המכשיר המגדר שהוכרו ברווח כולל אחר מהתקופה שבה הגידור היה אפקטיבי (ראה סעיף 95(א)) יישארו מוכרים בנפרד בהון עד שתרחש העסקה החזויה או שהיא אינה חזויה עוד להתרחש. כאשר מתרחשת העסקה, חלים סעיפים 97, 98 או 100. אם העסקה אינה חזויה עוד להתרחש, הרווח או ההפסד המצטברים, שהוכרו ברווח הכולל האחר, יסווגו מחדש מההון לרווח או הפסד כתיאום בגין סיווג מחדש.

גידורי השקעה נטו

102. גידורי השקעה נטו בפעילות חוץ, כולל גידור פריט כספי, שמטופל כחלק מההשקעה נטו (ראה תקן חשבונאות בינלאומי 21), יטופלו בדומה לגידורי תזרים מזומנים:

(א) החלק של הרווח או ההפסד בגין המכשיר המגדר, שנקבע כגידור אפקטיבי (ראה סעיף 88), יוכר ברווח כולל אחר; וכן

(ב) החלק הלא אפקטיבי יוכר ברווח או הפסד.

הרווח או ההפסד בגין המכשיר המגדר, המתייחסים לחלק האפקטיבי של הגידור שהוכרו ברווח כולל אחר, יסווגו מחדש

מההון לרווח או הפסד כתיאום בגין סיווג מחדש (ראה תקן חשבונאות בינלאומי 1 (כפי שעודכן בשנת 2007)) בהתאם לסעיפים 48-49 לתקן חשבונאות בינלאומי 21 בעת מימוש או מימוש חלקי של פעילות החוץ.

חריגים זמניים מיישום דרישות ספציפיות של חשבונאות גידור

102א. ישות תיישם את סעיפים 102-D-102 ואת סעיף 108 לכל יחסי גידור המושפעים במישרין מרפורמת שיעורי ריבית עוגן (Interest rate benchmark reform). סעיפים אלה חלים רק על יחסי גידור כאלה. יחס גידור מושפע במישרין מרפורמת שיעורי ריבית עוגן רק אם הרפורמה יוצרת חוסר ודאות לגבי:

(א) שיעור ריבית העוגן (המוגדר חוזית או לא-חוזית) שיועד כסיכון מגודר; ו/או

(ב) העיתוי או הסכום של תזרימי המזומנים, המבוססים על שיעור ריבית העוגן, של הפריט המגודר או של המכשיר המגדר.

102ב. לצורך יישום סעיפים 102-D-102, המונח "רפורמת שיעורי ריבית עוגן" מתייחס לרפורמה של שיעור ריבית עוגן בשוק כולו, כולל ההחלפה של שיעור ריבית עוגן בשיעור עוגן חלופי כמו זה הנובע מההמלצות המפורטות בדוח של הוועדה לציבות פיננסית מיולי 2014 "רפורמה של שיעורי ריבית עוגן עיקריים".¹

102ג. סעיפים 102-D-102 מספקים חריגים רק לדרישות המפורטות בסעיפים אלה. ישות תמשיך ליישם את כל דרישות חשבונאות הגידור האחרות ליחסי גידור המושפעים במישרין מרפורמת שיעורי ריבית עוגן.

דרישת "צפוי ברמה גבוהה" לגידורי תזרים מזומנים

102ד. לצורך יישום הדרישה בסעיף 88(ג), שעסקה חזויה צריכה להיות צפויה ברמה גבוהה, ישות תניח ששיעור ריבית העוגן, שעליו מבוססים תזרימי המזומנים המגודרים (המוגדרים חוזית או לא-חוזית), לא שונה כתוצאה מרפורמת שיעורי ריבית עוגן.

¹ הדוח "Reforming Major Interest Rates Benchmarks" ניתן להשגה http://www.fsb.org/wp-content/uploads/r_140722.pdf

סיווג מחדש של הרווח או ההפסד המצטבר שהוכר ברווח כולל אחר

102ה. לצורך יישום הדרישה בסעיף 101(ג), על מנת לקבוע אם העסקה החזויה אינה חזויה עוד להתרחש, ישות תניח ששיעור ריבית העוגן, שעליו מבוססים תזרימי המזומנים המוגדרים (המוגדרים חוזית או לא-חוזית), לא שונה כתוצאה מרפורמת שיעורי ריבית עוגן.

בחינת אפקטיביות

102. לצורך יישום הדרישות בסעיפים 88(ב) ו-105א(א), ישות תניח ששיעור ריבית העוגן שעליו מבוססים תזרימי המזומנים המוגדרים ו/או הסיכון המוגדר (המוגדרים חוזית או לא-חוזית), או ששיעור ריבית העוגן, שעליו מבוססים תזרימי המזומנים של המכשיר המגדר, לא שונה כתוצאה מרפורמת שיעורי ריבית עוגן.

102ז. לצורך יישום הדרישה בסעיף 88(ה), ישות אינה נדרשת להפסיק יחס גידור מאחר שהתוצאות בפועל של הגידור אינן מקיימות את הדרישות בסעיף 105א(ב). למען הסר ספק, ישות תיישם את התנאים האחרים בסעיף 88, כולל הבחינה הפרוספקטיבית בסעיף 88(ב), כדי לבחון אם יש להפסיק את יחס הגידור.

יעוד פריטים פיננסיים כפריטים מוגדרים

102ח. אלא אם כן סעיף 102ט חל, עבור גידור של חלק עוגן מוגדר לא-חוזי של סיכון שיעור ריבית, ישות תיישם את הדרישה בסעיפים 81 ו-199א - שהחלק המיועד יהיה ניתן לזיהוי בנפרד - רק במועד יצירת יחס הגידור.

102ט. כאשר ישות, באופן עקבי לתיעוד הגידור שלה, מאתחלת לעיתים תכופות (כלומר מפסיקה ומתחילה מחדש) יחס גידור מאחר שהן המכשיר המגדר והן הפריט המוגדר משתנים לעיתים תכופות (כלומר הישות משתמשת בתהליך דינמי שבו הן הפריטים המוגדרים והן המכשירים המוגדרים המשמשים לנהל חשיפה זו אינם נותרים ללא שינוי לאורך זמן), הישות תיישם את הדרישה בסעיפים 81 ו-199א - שהחלק המיועד ניתן לזיהוי בנפרד - רק כאשר היא מייעדת לראשונה פריט מוגדר ביחס גידור זה. פריט מוגדר שנבחן במועד הייעוד לראשונה שלו ביחס הגידור, בין אם מועד זה חל במועד יצירת יחסי הגידור ובין אם לאחר מכן, אינו נבחן מחדש בעת יעוד מחדש כלשהו לאחר מכן באותו יחס גידור.

סיום היישום

102. ישות תפסיק באופן של מכאן ולהבא את יישום סעיף 102ד לפריט מגודר במועד המוקדם מבין:

(א) כאשר חוסר הוודאות הנובע מרפורמת שיעורי ריבית עוגן אינו קיים עוד בהקשר לעיתוי ולסכום של תזרימי המזומנים המבוססים על שיעור ריבית עוגן של הפריט המגודר; לבין

(ב) כאשר יחס הגידור שהפריט המגודר היה חלק ממנו מופסק.

102יא. ישות תפסיק באופן של מכאן ולהבא את יישום סעיף 102ה במועד המוקדם מבין:

(א) כאשר חוסר הוודאות הנובע מרפורמת שיעורי ריבית עוגן אינו קיים עוד בהקשר לעיתוי ולסכום של תזרימי המזומנים העתידיים המבוססים על שיעור ריבית עוגן של הפריט המגודר; לבין

(ב) כאשר כל הרווח או ההפסד המצטבר שהוכר ברווח כולל אחר בהקשר ליחס הגידור הזה שהופסק סוג מחדש לרווח או הפסד.

102יב. ישות תפסיק באופן של מכאן ולהבא את יישום סעיף 102ו:

(א) לפריט מגודר, כאשר חוסר הוודאות הנובע מרפורמת שיעורי ריבית עוגן אינו קיים עוד בהקשר לסיכון המגודר או לעיתוי ולסכום של תזרימי המזומנים המבוססים על שיעור ריבית עוגן של הפריט המגודר; וכן

(ב) למכשיר המגדר, כאשר חוסר הוודאות הנובע מרפורמת שיעורי ריבית עוגן אינו קיים עוד בהקשר לעיתוי ולסכום של תזרימי המזומנים המבוססים על שיעור ריבית העוגן של המכשיר המגדר.

אם מופסק יחס הגידור שהמכשיר המגדר והפריט המגודר מהווים חלק ממנו במועד מוקדם יותר מאשר המועד המפורט בסעיף 102יב(א) או המועד המפורט בסעיף 102יב(ב), הישות תפסיק באופן של מכאן ולהבא את יישום סעיף 102ו ליחס גידור זה במועד הפסקת הגידור.

102ג. ישות תפסיק באופן של מכאן ולהבא את יישום סעיף 102ז ליחס גידור במועד המוקדם מבין:

(א) כאשר חוסר הוודאות הנובע מרפורמת שיעורי ריבית עוגן אינו קיים עוד בהקשר לסיכון המגודר וכן בהקשר לעיתוי ולסכום של תזרימי המזומנים, המבוססים על שיעור ריבית עוגן, של הפריט המגודר או של המכשיר המגודר; לבין

(ב) כאשר יחס הגידור שעליו חל החריג מופסק.

102ד. בעת יעוד קבוצה של פריטים כפריט המגודר או שילוב של מכשירים פיננסיים כמכשיר המגודר, ישות תפסיק באופן של מכאן ולהבא את יישום סעיפים 102ד-102ז לפריט יחיד או למכשיר פיננסי יחיד בהתאם לסעיפים 102י, 102יא, 102יב או 102יג, כפי שרלוונטי, כאשר חוסר הוודאות הנובע מרפורמת שיעורי ריבית עוגן אינו קיים עוד בהקשר לסיכון המגודר ו/או בהקשר לעיתוי או לסכום של תזרימי המזומנים, המבוססים על שיעור ריבית עוגן, של פריט זה או של מכשיר פיננסי זה.

מועד תחילה והוראות מעבר

103. ישות תיישם תקן זה (כולל התיקונים שפורסמו במרס 2004) לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2005 או לאחרי. יישום מוקדם יותר מותר. ישות לא תיישם תקן זה (כולל התיקונים שפורסמו במרס 2004) לתקופות שנתיות המתחילות לפני 1 בינואר 2005, אלא אם היא מיישמת גם את תקן חשבונאות בינלאומי 32 (שפורסם בדצמבר 2003). אם ישות מיישמת תקן זה לתקופה המתחילה לפני 1 בינואר 2005, עליה לתת גילוי לעובדה זו.

103א. [בוטל]

103ב. [בוטל]

103ג. תקן חשבונאות בינלאומי 1 (כפי שעודכן בשנת 2007) תיקן את המינוחים, אשר משמשים בכל תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים. בנוסף, תקן חשבונאות בינלאומי 1 תיקן את סעיפים 95(א), 97, 98, 100, 102, 108, ו-199ב. ישות תיישם תיקונים אלה לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2009 או לאחרי. אם ישות מיישמת את תקן חשבונאות בינלאומי 1 (מעודכן 2007) לתקופה מוקדמת יותר, התיקונים ייושמו לתקופה מוקדמת זו.

103ד. [בוטל]

103ה. תקן חשבונאות בינלאומי 27 (כפי שתוקן בשנת 2008) תיקן את סעיף 102. ישות תיישם תיקון זה לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 ביולי 2009 או לאחריה. אם ישות מיישמת את תקן חשבונאות בינלאומי 27 (מתוקן 2008) לתקופה מוקדמת יותר, התיקון ייושם לתקופה מוקדמת זו.

103. [בוטל]

103י. ישות תיישם את סעיפים א99בא, א99ה, א99ו, א110א ו-א110ב למפרע לתקופות השנתיות המתחילות ביום 1 ביולי 2009 או לאחריה, בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 8 *מדיניות חשבונאית*, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות. יישום מוקדם יותר מותר. אם ישות מיישמת את פריטים מגודלים כשירים (תיקון לתקן חשבונאות בינלאומי 39) לתקופות המתחילות לפני 1 ביולי 2009, עליה לתת גילוי לעובדה זו.

103ח-103י. [בוטל]

103יא. שיפורים לתקני דיווח כספי בינלאומיים שפורסם באפריל 2009 תיקן את סעיפים 2(ז), 97 ו-100. ישות תיישם את התיקונים לסעיפים אלה באופן של מכאן ולהבא לכל החוזים שטרם פקעו לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2010 או לאחריה. יישום מוקדם יותר מותר. אם ישות מיישמת את התיקונים לתקופה מוקדמת יותר, עליה לתת גילוי לעובדה זו.

103יב-103טז. [בוטל]

103יז. תקן דיווח כספי בינלאומי 13, שפורסם במאי 2011, תיקן את סעיפים 9, 13, 28, 47, 88, ותיקן את סעיפים א46, א52, א64, א76, א76א, א80, א81, ו-א96, הוסיף את סעיף א43 וביטל את סעיפים 48-49, א69-75, א77-79 ו-א82. ישות תיישם תיקונים אלה כאשר היא מיישמת את תקן דיווח כספי בינלאומי 13.

103יח. ישויות השקעה (תיקונים לתקן דיווח כספי בינלאומי 10, לתקן דיווח כספי בינלאומי 12 ולתקן חשבונאות בינלאומי 27), שפורסם באוקטובר 2012, תיקן את סעיפים 2 ו-80. ישות תיישם תיקונים אלה לתקופות שנתיות המתחילות ביום ה-1 בינואר 2014 או לאחריה. יישום מוקדם יותר של ישויות השקעה מותר. אם ישות מיישמת תיקונים אלה מוקדם יותר, עליה ליישם גם את כל התיקונים הנכללים בישויות השקעה באותו מועד.

103יט. [בוטל]

103. תקן דיווח כספי בינלאומי 15 הכנסות מחוזים עם לקוחות, שפורסם במאי 2014, תיקן את סעיפים 2, 9, 43, 47, 55 ואת סעיפים א2, א4 ו-א48 והוסיף את סעיפים א2, א44, א55 וסעיפים א8א-א8ג. ישות תיישם תיקונים אלה כאשר היא מיישמת את תקן דיווח כספי בינלאומי 15.

103.א. תקן דיווח כספי בינלאומי 9, כפי שפורסם ביולי 2014, תיקן את סעיפים 2, 8, 9, 71, 88-90, 96, 95, א114, א118 ואת הכותרות שמעל א33 וביטל את סעיפים 1, 4-7, 10-70, 79, א103, א103ד, א103, א103ח-א103י, א103יב-א103טז, א103יט, א107-א105, א108ה-א108ו, א11א-א93 ו-א96. ישות תיישם תיקונים אלה כאשר היא מיישמת את תקן דיווח כספי בינלאומי 9.

103.ב. [סעיף זה נוסף עבור ישות שטרם אימצה את תקן דיווח כספי בינלאומי 9 מכשירים פיננסיים.]

104. תקן זה ייושם למפרע, למעט האמור בסעיף 108. יתרת הפתיחה של העודפים לתקופה המוקדמת ביותר המוצגת וכל סכומי ההשוואה האחרים, יותאמו כאילו תקן זה יושם מאז ומעולם, אלא אם הצגה מחדש של המידע אינה מעשית. אם הצגה מחדש אינה מעשית, הישות תיתן גילוי לעובדה זו ותציין את התקופות שלגביהן המידע הוצג מחדש.

107-105.א. [בוטל]

108. ישות לא תתאים את הערכים בספרים של נכסים לא פיננסיים או של התחייבויות לא פיננסיות על מנת לנטרל רווחים והפסדים המתייחסים לגידורי תזרים מזומנים, שנכללו בערכים בספרים לפני תחילת שנת הכספים שבה התקן מיושם לראשונה. בתחילת שנת הכספים שבה התקן מיושם לראשונה, סכום כלשהו שהוכר מחוץ לרווח או הפסד (ברווח כולל אחר או ישירות בהון) בגין גידור התקשרות איתנה, שבהתאם לתקן זה מטופלת כגידור שווי הוגן, יסווג מחדש כנכס או כהתחייבות, פרט לגידור סיכון מטבע חוץ שממשיך להיות מטופל כגידור תזרים מזומנים.

108.א. ישות תיישם את המשפט האחרון בסעיף 80 ואת הסעיפים א99א ו-א99ב, לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2006 או לאחריו. יישום מוקדם יותר מומלץ. אם ישות ייעדה כפריט מגודר עסקה חזויה חיצונית אשר

(א) נקובה במטבע הפעילות של הישות המתקשרת בעסקה,

(ב) יוצרת חשיפה שתהיה לה השפעה על רווח או הפסד מאוחד (כלומר, נקובה במטבע שאינו מטבע ההצגה של הקבוצה), וכן

(ג) הייתה כשירה לחשבונאות גידור, אילו היא לא הייתה נקובה במטבע הפעילות של הישות המתקשרת בעסקה,

הישות יכולה ליישם חשבונאות גידור בדוחות הכספיים המאוחדים בתקופה (או בתקופות) לפני מועד היישום של המשפט האחרון בסעיף 80 ושל הסעיפים א99א ו-א99ב.

108. ישות אינה צריכה ליישם את סעיף א99ב לגבי מידע השוואתי המתייחס לתקופות לפני יישום המשפט האחרון של סעיף 80 והיישום של סעיף א99א.

108.ג. סעיפים 73 ו-84 תוקנו על ידי שיפורים לתקני דיווח כספי בינלאומיים שפורסם במאי 2008. סעיף 80 תוקן במסגרת שיפורים לתקני דיווח כספי בינלאומיים שפורסם באפריל 2009. ישות תיישם תיקונים אלה לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2009 או לאחריו. יישום מוקדם יותר של כל התיקונים מותר. אם ישות מיישמת את התיקונים לתקופה מוקדמת יותר, עליה לתת גילוי לעובדה זו.

108.ד. החלפה של נגזרים והמשך של חשבונאות גידור (תיקונים לתקן חשבונאות בינלאומי 39), שפורסם ביוני 2013, תיקן את סעיפים 91 ו-101 והוסיף את סעיף א113. ישות תיישם תיקונים אלה לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2014 או לאחריו. ישות תיישם תיקונים אלה למפרע בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 8 מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות. יישום מוקדם יותר מותר. אם ישות מיישמת תיקונים אלה לתקופה מוקדמת יותר, עליה לתת גילוי לעובדה זו.

108-ה. [בוטל]

108.ז. רפורמת שיעורי ריבית עונג אשר תיקן את תקן דיווח כספי בינלאומי 9, את תקן חשבונאות בינלאומי 39 ואת תקן דיווח כספי בינלאומי 7, שפורסם בספטמבר 2019, הוסיף את סעיפים א102-102. ישות תיישם תיקונים אלה לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2020 או לאחריו. יישום מוקדם יותר מותר. אם ישות מיישמת תיקונים אלה לתקופה מוקדמת יותר, עליה לתת גילוי לעובדה זו. ישות תיישם תיקונים אלה למפרע ליחסי גידור שהיו קיימים בתחילת תקופת הדיווח שבה הישות מיישמת לראשונה תיקונים אלה או שיועדו לאחר מכן, ולרווח או הפסד

שהוכר ברווח כולל אחר שהיה קיים בתחילת תקופת הדיווח שבה הישות מיישמת לראשונה תיקונים אלה.

ביטול פרסומים אחרים

109. תקן זה מחליף את תקן חשבונאות בינלאומי 39 מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה שעודכן באוקטובר 2000.

110. תקן זה והנחיות הביצוע הנלוות אליו מחליפים את הנחיות הביצוע שפורסמו על ידי הוועדה להנחיות ביצוע של תקן חשבונאות בינלאומי 39, שהוקמה על ידי הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB).

נספח א**הנחיות יישום (Application Guidance)**

נספח זה מהווה חלק בלתי נפרד של התקן.

א-93. [בוטל]

גידור (סעיפים 71-102)**מכשירים מגדרים (סעיפים 72-77)****מכשירים כשירים (סעיפים 72 ו-73)**

94א. ההפסד הפוטנציאלי בגין אופציה, שישות כותבת, יכול להיות גבוה משמעותית מהרווח הפוטנציאלי בגין עליית שווי של פריט מגודר. במילים אחרות, אופציה שנכתבה אינה אפקטיבית בהקטנת החשיפה לרווח או הפסד של פריט מגודר. לכן, אופציה שנכתבה אינה כשירה כמכשיר מגדר, אלא אם היא מיועדת כקיוזו לאופציה שנרכשה, כולל אופציה שמשוּבצת במכשיר פיננסי אחר (לדוגמה, אופציית רכש שנכתבה המשמשת לגידור התחייבות עם זכות לפדיון מוקדם על ידי המנפיק). בניגוד לכך, לאופציה שנרכשה יש רווחים פוטנציאליים שווים או גדולים מההפסדים ולכן יש לה את הפוטנציאל להקטנת החשיפה לרווח או הפסד בגין שינויים בשווי הוגן או בתזרימי מזומנים. בהתאם לכך, היא יכולה להיות כשירה כמכשיר מגדר.

95א. ניתן לייעד נכס פיננסי הנמדד בעלות מופחתת כמכשיר מגדר בגידור סיכון מטבע חוץ.

96א. [בוטל]

97א. מכשירים הוניים של הישות עצמה אינם מהווים נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות של הישות ולכן לא ניתן לייעד אותם כמכשירים מגדרים.

פריטים מגודרים (סעיפים 78-84)**פריטים כשירים (סעיפים 78-80)**

98א. התקשרות איתנה לרכוש עסק בצירוף עסקים אינה יכולה להיות פריט מגודר, פרט לסיכון מטבע חוץ, משום שלא ניתן לזהות ולמדוד באופן ספציפי את הסיכונים האחרים המגודרים. סיכונים אחרים אלה הם סיכונים עסקיים כלליים.

99א. השקעה המטופלת לפי שיטת השווי המאזני אינה יכולה להיות פריט מגודר בגידור שווי הוגן, משום שלפי שיטת השווי המאזני מכירים בחלקו של המשקיע ברווח או הפסד של החברה הכלולה ברווח או הפסד, ולא בשינויים בשווייה ההוגן של ההשקעה. מסיבה דומה, השקעה בחברה בת מאוחדת אינה יכולה להיות פריט מגודר בגידור שווי הוגן, משום שבמסגרת האיחוד מכירים ברווח או הפסד של החברה הבת, ולא בשינויים בשווייה ההוגן של ההשקעה ברווח או הפסד. גידור של השקעה נטו בפעילות חוץ הוא שונה, משום שהוא מהווה גידור של חשיפה למטבע חוץ ולא גידור שווי הוגן של שינוי בשווייה של ההשקעה.

א99א. סעיף 80 קובע כי בדוחות כספיים מאוחדים סיכון מטבע החוץ של עסקה תוך קבוצתית חזויה שצפויה ברמה גבוהה עשוי להיות כשיר כפריט מגודר בגידור תזרים מזומנים, בתנאי שהעסקה נקובה במטבע השונה ממטבע הפעילות של הישות המתקשרת באותה עסקה וסיכון מטבע החוץ ישפיע על הרווח או הפסד המאוחד. לצורך זה ישות יכולה להיות חברה אם, חברה בת, חברה כלולה, עסקה משותפת או סניף. אם סיכון מטבע החוץ של עסקה תוך קבוצתית חזויה שצפויה ברמה גבוהה אינו משפיע על הרווח או הפסד המאוחד, העסקה התוך קבוצתית אינה יכולה להיות כשירה כפריט מגודר. זהו בדרך כלל המצב לגבי תשלומי תמלוגים, תשלומי ריבית או דמי ניהול בין חברים (members) באותה קבוצה, אלא אם קיימת עסקה חיצונית קשורה. אולם, כאשר סיכון מטבע החוץ של עסקה חזויה תוך קבוצתית ישפיע על הרווח או הפסד המאוחד, העסקה התוך קבוצתית יכולה להיות כשירה כפריט מגודר. דוגמה למצב זה היא מכירות חזויות או רכישות חזויות של מלאי בין חברים באותה קבוצה, אם קיימת מכירת מלאי לאחר מכן לצד חיצוני לקבוצה. בדומה, מכירה תוך קבוצתית חזויה של רכוש קבוע מישות בתוך הקבוצה, שיצרה את הרכוש הקבוע, לישות אחרת בתוך הקבוצה, שתשתמש ברכוש הקבוע בפעילויותיה, עשויה להשפיע על הרווח או הפסד המאוחד. לדוגמה, מצב זה יכול להתרחש כתוצאה מכך שהרכוש הקבוע יופחת על ידי הישות הרוכשת והסכום שהוכר לראשונה בגין הרכוש הקבוע עשוי להשתנות אם העסקה התוך קבוצתית החזויה נקובה במטבע השונה ממטבע הפעילות של הישות הרוכשת.

א99ב. אם גידור עסקה חזויה תוך קבוצתית כשירה לחשבונאות גידור, רווח או הפסד כלשהו שמוכר ברווח כולל אחר בהתאם לסעיף 95(א) יסווג מחדש מההון לרווח או הפסד כתיאום בגין סיווג מחדש באותה תקופה או תקופות שבמהלכן סיכון מטבע החוץ של העסקה המגודרת משפיע על הרווח או הפסד המאוחד.

א99ב. ישות יכולה לייעד את כל השינויים בתזרימי המזומנים או בשווי ההוגן של פריט מגודר ביחס גידור. ישות יכולה גם לייעד רק שינויים בתזרימי המזומנים או בשווי ההוגן של הפריט המגודר מעל או מתחת למחיר מוגדר או למשתנה אחר (סיכון חד-צדדי). הערך הפנימי של אופציה שנרכשה המהווה מכשיר מגדר (בהנחה שיש לו אותם תנאים עיקריים כמו לסיכון המיועד), אך לא ערך הזמן שלה, משקף סיכון חד צדדי בפריט מוגדר. לדוגמה, ישות יכולה לייעד את ההשתנות של תוצאות תזרימי מזומנים עתידיים כתוצאה מעליית המחיר של רכישת סחורת יסוד חזויה. במצב כזה, רק הפסדים של תזרימי המזומנים שנובעים מעליית המחיר מעבר לרמה המוגדרת מיועדים. הסיכון המגודר אינו כולל את ערך הזמן של אופציה שנרכשה מאחר שערך הזמן אינו רכיב של העסקה החזויה שמשפיע על רווח או הפסד (סעיף 86(ב)).

יעוד פריטים פיננסיים כפריטים מגודרים (סעיפים 81 ו-81א)

א99ג. אם חלק מתזרימי המזומנים של נכס פיננסי או של התחייבות פיננסית מיועד כפריט מגודר, אותו חלק מיועד חייב להיות נמוך מסך תזרימי המזומנים מהנכס או מההתחייבות. לדוגמה, במקרה של התחייבות, ששיעור הריבית האפקטיבי שלה נמוך מריבית הליבור, ישות אינה יכולה לייעד (א) חלק מההתחייבות השווה לערך הקרן בתוספת ריבית ליבור וכן (ב) חלק שיווי שלילי. אולם, הישות יכולה לייעד את מלוא תזרימי המזומנים מהנכס הפיננסי או מההתחייבות הפיננסית במלואם כפריט מגודר ולגדרם רק בהתייחס לסיכון אחד ספציפי (לדוגמה, רק לשינויים שניתן לייחס לשינויים בריבית ליבור). לדוגמה, במקרה של התחייבות פיננסית, ששיעור הריבית האפקטיבי שלה הוא 100 נקודות בסיס מתחת לריבית ליבור, ישות יכולה לייעד כפריט המגודר את ההתחייבות במלואה (כלומר, הקרן בתוספת ריבית בליבור פחות 100 נקודות בסיס) ולגדר את השינוי בשווי ההוגן או בתזרים המזומנים של ההתחייבות במלואה, שניתן לייחס לשינויים בריבית ליבור. הישות יכולה גם לבחור יחס גידור שאינו אחד לאחד על מנת לשפר את האפקטיביות של הגידור כמפורט בסעיף 100.

א99ד. בנוסף, אם מכשיר פיננסי בריבית קבועה מגודר לאחר תקופה מסוימת ממועד יצירתו ובינתיים שיעורי הריבית השתנו, הישות יכולה לייעד חלק השווה לשיעור עוגן שהוא גבוה מהשיעור החוזי המשולם בגין הפריט. הישות יכולה לפעול כך בתנאי ששיעור העוגן נמוך משיעור הריבית האפקטיבי שחושב על בסיס ההנחה לפיה הישות רכשה את המכשיר במועד שהיא מייעדת לראשונה את הפריט המגודר. לדוגמה, נניח כי ישות יוצרת נכס פיננסי בריבית קבועה בסך 100 ש"ח, שיש לו שיעור ריבית אפקטיבי של 6 אחוזים בתקופה שבה ריבית ליבור היא 4

אחוזים. הישות מתחילה לגדר את הנכס לאחר תקופה מסוימת כאשר ריבית הליבור עולה ל-8 אחוזים ושווי ההוגן של הנכס יורד ל-90 ש"ח. הישות מחשבת שאם היא הייתה רוכשת את הנכס במועד שבו היא מייעדת אותו לראשונה כפריט מגודר בהתייחס לשווי ההוגן אז בסך של 90 ש"ח, התשואה האפקטיבית הייתה יכולה להיות 9.5 אחוזים. משום שריבית הליבור נמוכה מהתשואה האפקטיבית, הישות יכולה לייעד חלק מריבית ליבור של 8 אחוזים, שמורכב חלקית מתזרימי המזומנים החוזיים בגין ריבית ובחלקו מההפרש בין השווי ההוגן הנוכחי (כלומר 90 ש"ח) לבין הסכום שישולם במועד הפירעון (כלומר 100 ש"ח).

א99ה. סעיף 81 מתיר לישות לייעד סיכון שאינו כל השינוי בשווי הוגן או כל השתנות תזרים מזומנים של מכשיר פיננסי. לדוגמה:

(א) כל תזרימי המזומנים של מכשיר פיננסי יכולים להיות מיועדים בגין שינויים בתזרים המזומנים או שינויים בשווי ההוגן שניתנים לייחוס לחלק (אבל לא לכל) מהסיכונים; או

(ב) חלק (אבל לא כל) תזרימי המזומנים של מכשיר פיננסי יכולים להיות מיועדים בגין שינויים בתזרים מזומנים או שינויים בשווי הוגן שניתנים לייחוס לכל או רק לחלק מהסיכונים (כלומר "חלק" מתזרימי המזומנים של מכשיר פיננסי יכול להיות מיועד בגין שינויים שניתנים לייחוס לכל או רק לחלק מהסיכונים).

א199. כדי להיות כשיר לחשבונאות גידור, הסיכונים המיועדים והחלקים המיועדים חייבים להיות רכיבים של מכשיר פיננסי שניתנים לזיהוי בנפרד, והשינויים בתזרימי המזומנים או בשווי ההוגן של מכשיר פיננסי בכללותו שנובעים משינויים בסיכונים המיועדים ובחלקים המיועדים חייבים להיות ניתנים למדידה באופן מהימן. לדוגמה:

(א) בגין מכשיר פיננסי הנושא ריבית קבועה המגודר בגין שינויים בשווי הוגן שניתנים לייחוס לשינויים בשיעור ריבית חסרת סיכון או בשיעור ריבית עגון, לשיעור ריבית חסרת הסיכון או לשיעור ריבית העוגן מתייחסים באופן רגיל כרכיב של מכשיר פיננסי שניתן לזיהוי בנפרד ושניתן למדידה באופן מהימן.

(ב) אינפלציה אינה ניתנת לזיהוי בנפרד ואינה ניתנת למדידה באופן מהימן ולא ניתן לייעד אינפלציה כסיכון או כחלק של מכשיר פיננסי, אלא אם הדרישות של סעיף (ג) מתקיימות.

(ג) חלק מוגדר חוזית בגין אינפלציה של תזרימי המזומנים של איגרת חוב צמודה למדד (בהנחה שאין דרישה לטפל בנגזר משובץ בנפרד) ניתן לזיהוי בנפרד וניתן למדידה באופן מהימן, כל עוד תזרימי מזומנים אחרים של המכשיר אינם מושפעים מחלק האינפלציה.

יעוד פריטים לא פיננסיים כפריטים מוגדרים (סעיף 82)

100. לשניויים במחיר של מרכיב או של רכיב של נכס לא פיננסי או של התחייבות לא פיננסית, בדרך כלל, אין השפעה, הניתנת לחיזוי ולמדידה בנפרד, על מחיר הפריט שהוא בר השוואה להשפעה של, לדוגמה, שינוי בשיעורי ריבית שוק על המחיר של איגרת חוב. לכן, נכס לא פיננסי או התחייבות לא פיננסית מהווים פריט מוגדר רק במלואם או בגין סיכון שער חליפין. אם קיים הבדל בין תנאי המכשיר המגדר לבין תנאי הפריט המגודר (כמו לגבי גידור הרכישה החזויה של קפה ברזילאי באמצעות חוזה אקדמה לרכישת קפה קולומביאני כאשר שאר התנאים זהים), יחס הגידור יכול בכל זאת להיות כשיר כיחס גידור בתנאי שמתקיימים שאר התנאים בסעיף 88, כולל התנאי לפיו לגידור חזויה להיות אפקטיביות גבוהה. לצורך זה, הסכום של המכשיר המגדר יכול להיות גבוה או נמוך מהפריט המגודר אם זה משפר את אפקטיביות יחס הגידור. לדוגמה, ניתן לבצע ניתוח באמצעות רגרסיה על מנת לקבוע קשר סטטיסטי בין הפריט המגודר (לדוגמה, עסקה בקפה ברזילאי) לבין המכשיר המגדר (לדוגמה, עסקה בקפה קולומביאני). אם קיים קשר סטטיסטי בר תוקף בין שני המשתנים (כלומר, מחירי היחידות של קפה ברזילאי ושל קפה קולומביאני), ניתן להשתמש בשיפוע קו הרגרסיה על מנת לקבוע את יחס הגידור שימקסם את האפקטיביות החזויה. לדוגמה, אם שיפוע קו הרגרסיה הוא 1.02, יחס גידור בין 0.98 כמויות מפריטים מוגדרים לבין 1.00 כמויות מפריטים מגדרים ממוקסם את האפקטיביות החזויה. אולם, יחס הגידור עשוי לגרום לחוסר אפקטיביות שמוכר ברווח או הפסד במהלך תקופת יחס הגידור.

יעוד קבוצות של פריטים כפריטים מוגדרים (סעיפים 83 ו-84)

101. גידור של פוזיציה נטו כוללת (לדוגמה, נטו של כל הנכסים בריבית קבועה וההתחייבויות בריבית קבועה בעלי מועדי פירעון דומים), ולא של פריט מוגדר ספציפי, אינו כשיר לחשבונאות גידור. אולם, ניתן להשיג כמעט את אותה ההשפעה על רווח או הפסד של חשבונאות גידור לגבי סוג זה של יחס גידור על ידי יעוד כפריט המגודר של חלק מפריטי הבסיס. לדוגמה, אם לבנק יש 100 ש"ח של נכסים ו-90 ש"ח של התחייבויות עם סיכונים ותנאים דומים

במהותם והבנק מגדר את החשיפה נטו בסך של 10 ש"ח, הוא יכול לייעד כפריט המגודר 10 ש"ח מאותם הנכסים. ניתן להשתמש בייעוד זה אם נכסים והתחייבויות כאלה הם מכשירים בריבית קבועה, שאז מדובר בגידור שווי הוגן, או אם הם מכשירים בריבית משתנה, שאז מדובר בגידור תזרים מזומנים. בדומה, אם לישות יש התקשרות איתנה לבצע רכישה במטבע חוץ בסך של 100 ש"ח והתקשרות איתנה לבצע מכירה במטבע החוץ בסך של 90 ש"ח, היא יכולה לייעד את הסכום נטו של 10 ש"ח על ידי רכישת נגזר וייעודו כמכשיר מגדר המיוחס ל-10 ש"ח מההתקשרות האיתנה לרכישה בסך 100 ש"ח.

חשבונאות גידור (סעיפים 85-102)

102א. דוגמה לגידור שווי הוגן היא גידור של חשיפה לשינויים בשווי ההוגן של מכשיר חוב בריבית קבועה כתוצאה משינויים בשיעורי ריבית. המנפיק או המחזיק יכולים להתקשר (enter) בגידור כזה.

103א. דוגמה לגידור תזרים מזומנים היא השימוש בחוזה החלפה על מנת לשנות חוב בריבית משתנה לחוב בריבית קבועה (כלומר, גידור עסקה עתידית כאשר תזרימי המזומנים העתידיים המגודרים הם תשלומי הריבית העתידיים).

104א. גידור התקשרות איתנה (לדוגמה, גידור השינוי במחיר הדלק המתייחס להתקשרות חוזית, שלא הוכרה, על ידי רשות ציבורית להספקת חשמל לרכוש דלק במחיר קבוע) מהווה גידור של חשיפה לשינוי בשווי הוגן. לפיכך, גידור כזה הוא גידור שווי הוגן. אולם, בהתאם לסעיף 87 ניתן לטפל בגידור סיכון מטבע חוץ של התקשרות איתנה גם כגידור תזרים מזומנים.

בחינת אפקטיביות גידור

105א. רואים בגידור כבעל אפקטיביות גבוהה רק אם מתקיימים שני התנאים הבאים:

(א) בעת יצירת הגידור ובתקופות העוקבות, הגידור חזוי להיות בעל אפקטיביות גבוהה בהשגת שינויים מקוזים בשווי ההוגן או בתזרימי המזומנים שניתן לייחס לסיכון המגודר במשך התקופה שאליה מיועד הגידור. ניתן להוכיח תחזית כזו במספר דרכים, כולל השוואת שינויים מהעבר בשווי ההוגן או בתזרימי המזומנים של הפריט המגודר, שניתן לייחס לסיכון המגודר, עם שינויים מהעבר בשווי ההוגן או בתזרימי המזומנים של המכשיר המגדר, או על ידי הוכחת מתאם סטטיסטי גבוה בין השווי ההוגן או תזרימי המזומנים של הפריט המגודר לבין השווי ההוגן או תזרימי המזומנים של המכשיר המגדר. הישות יכולה לבחור יחס

גידור, שאינו אחד לאחד, על מנת לשפר את אפקטיביות הגידור, כפי שמתואר בסעיף א100.

(ב) התוצאות בפועל של הגידור נמצאות בטווח של 80-125 אחוז. לדוגמה, אם התוצאות בפועל הן כאלה שההפסד בגין המכשיר המגדר הוא 120 ש"ח ושהרווח בגין המכשיר הכספי הוא 100 ש"ח, ניתן למדוד את הקיזוז ב- 120/100, שמהווה 120 אחוז, או ב- 100/120, שמהווה 83 אחוז. בדוגמה זו, בהנחה כי הגידור מקיים את התנאי בסעיף (א), הישות תסיק כי הגידור היה בעל אפקטיביות גבוהה.

א106. אפקטיביות צריכה להיבחן, לכל הפחות, בעת שישות מכינה את דוחותיה הכספיים השנתיים או את דוחותיה הכספיים לתקופות ביניים.

א107. תקן זה אינו קובע שיטה יחידה לבחינת אפקטיביות גידור. השיטה שישות מאמצת לבחינת אפקטיביות גידור תלויה באסטרטגיית ניהול הסיכונים שלה. לדוגמה, אם אסטרטגיית ניהול הסיכונים של הישות היא להתאים את סכום המכשיר המגדר מידי תקופה על מנת לשקף את השינויים בפוזיציה המגודרת, הישות צריכה להוכיח כי הגידור חזוי להיות בעל אפקטיביות גבוהה רק בתקופה שעד לתיאום הבא של סכום המכשיר המגדר. במקרים מסוימים, ישות מאמצת שיטות שונות לסוגים שונים של גידורים. תיעוד אסטרטגיית הגידור של ישות צריך לכלול את נהליה לבחינת אפקטיביות. נהלים אלה קובעים אם הבחינה כוללת את כל הרווחים או ההפסדים בגין מכשיר מגדר או אם מבטלים את ערך הזמן של המכשיר.

א107א. אם ישות מגדרת פחות מ- 100 אחוז מהחשיפה בגין פריט, לדוגמה 85 אחוז, היא צריכה לייעד את הפריט המגודר, המהווה 85 אחוז מהחשיפה, ולמדוד את חוסר האפקטיביות בהתבסס על השינויים באותם 85 אחוז מהחשיפה. אולם, כאשר גידור מיועד הוא 85 אחוז מהחשיפה, הישות יכולה להשתמש ביחס גידור, שאינו אחד לאחד, שמשפר את האפקטיביות החזויה של הגידור, כמוסבר בסעיף א100.

א108. אם התנאים העיקריים של המכשיר המגדר ושל הנכס, ההתחייבות, ההתקשרות האיתנה, או העסקה החזויה הצפויה ברמה גבוהה המגודרים הם זהים, סביר שהשינויים בשווי הוגן ובתזרימי מזומנים, שניתן לייחס לסיכון המגודר, יקוזזו אחד את השני במלואם, גם בעת הכניסה לגידור וגם לאחר מכן. לדוגמה, סביר שחזויה החלפת שיעור ריבית יהווה גידור אפקטיבי אם הסכומים הרעיוניים וסכומי הקרן, התקופות, מועדי קביעת המחיר מחדש, מועדי קבלת ותשלומי הריבית והקרן, והבסיס למדידת שיעורי הריבית זהים עבור המכשיר המגדר והפריט

המגודר. בנוסף, גידור רכישה חזויה של סחורת יסוד, שצפויה ברמה גבוהה, באמצעות חוזה אקדמה סביר שיהיה בעל אפקטיביות גבוהה אם:

(א) חוזה האקדמה הוא לרכישת אותה הכמות של אותה סחורת יסוד באותו מועד ומיקום כמו הרכישה החזויה המגודרת;

(ב) השווי ההוגן של חוזה האקדמה בעת ההתקשרות הוא אפס; וכן

(ג) או שהשינוי בניכיון או בפרמיה בגין חוזה האקדמה אינו נכלל בבחינת האפקטיביות ומוכר ברווח או הפסד או שהשינוי בתזרימי המזומנים החזויים מהעסקה החזויה, שצפויה ברמה גבוהה, מבוססים על המחיר העתידי של סחורת היסוד.

109א. לעיתים, המכשיר המגדר מקזז רק חלק מהסיכון המגודר. לדוגמה, גידור לא יהיה אפקטיבי במלואו אם המכשיר המגדר והפריט המגודר נקובים במטבעות שונים, שאינם משתנים במקביל (in tandem). כמו כן, גידור סיכון שיעור ריבית באמצעות נגזר לא יהיה אפקטיבי במלואו, אם ניתן לייחס חלק מהשינוי בשווי ההוגן של הנגזר לסיכון האשראי של הצד שכנגד.

110א. על מנת להיות כשיר לחשבונאות גידור, הגידור חייב להתייחס לסיכון ספציפי מזוהה ומיועד, ולא רק לסיכונים עסקיים כלליים של הישות, וחייב להשפיע בסופו של דבר על הרווח או הפסד של הישות. גידור של סיכון ההתיישנות של נכס פסי או של סיכון הפקעת הרכוש על ידי ממשלה אינם כשירים לחשבונאות הגידור; לא ניתן למדוד אפקטיביות משום שלא ניתן למדוד באופן מהימן סיכונים אלה.

110א. סעיף 74(א) מתיר לישות להפריד את הערך הפנימי ואת ערך הזמן של חוזה אופציה ולייעד כמכשיר מגדר רק את השינויים בערך הפנימי של חוזה האופציה. התוצאה של יעוד כזה עשויה להיות יחס גידור אפקטיבי באופן מושלם בקיזוז שינויים בתזרימי המזומנים שניתנים לייחוס לסיכון חד צדדי מגודר של עסקה חזויה, אם התנאים העיקריים של העסקה החזויה ושל המכשיר המגדר זהים.

110ב. אם ישות מייעדת אופציה שנרכשה במלואה כמכשיר מגדר של סיכון חד צדדי הנובע מעסקה חזויה, יחס הגידור לא יהיה אפקטיבי באופן מושלם. זאת מאחר שהפרמיה ששולמה בגין האופציה כוללת ערך זמן וכאמור בסעיף 99א, הסיכון החד

צדדי המיועד אינו כולל את ערך הזמן של האופציה. לפיכך, במקרה זה, לא יהיה קיזוז בין תזרימי המזומנים המתייחסים לערך הזמן של הפרמיה על האופציה לבין הסיכון המגודר שיועד.

111א. במקרה של סיכון שיעור הריבית, ניתן לבחון את אפקטיביות הגידור על ידי הכנת לוח מועדי פירעון של נכסים פיננסיים ושל התחייבויות פיננסיות, שמראה את החשיפה נטו לשיעור ריבית בכל תקופה, בתנאי שהחשיפה נטו מיוחסת לנכס או להתחייבות ספציפיים (או קבוצה ספציפית של נכסים או התחייבויות או חלק ספציפי שלהם) ובכך יוצרת את החשיפה נטו, ואפקטיביות הגידור נבחנת מול אותו נכס או אותה התחייבות.

112א. בבחינת אפקטיביות הגידור, ישות בדרך כלל מתחשבת בערך הזמן של הכסף. שיעור הריבית הקבוע בגין פריט מגודר אינו צריך להתאים במדויק לשיעור ריבית קבוע בגין חוזה החלפה המיועד כגידור שווי הוגן. כך גם שיעור ריבית משתנה בגין נכס או התחייבות נושאי ריבית אינו נדרש להיות זהה לשיעור הריבית המשתנה בגין חוזה החלפה המיועד כגידור תזרים מזומנים. שווי הוגן של חוזה החלפה נגזר מסילוקים נטו שלו. שיעורי הריבית הקבועים והמשתנים של חוזה החלפה יכולים להשתנות מבלי להשפיע על הסילוק נטו, אם שניהם משתנים באותו שיעור.

113א. אם ישות אינה מקיימת את הקריטריונים של האפקטיביות, הישות מפסיקה את חשבוונאות הגידור מהמועד האחרון שבו הוכחה העמידה באפקטיביות הגידור. אולם, אם הישות מזהה את האירוע או השינוי בתנאים שגרמו ליחסי הגידור שלא לקיים את הקריטריונים של האפקטיביות, ומוכיחה שהגידור היה אפקטיבי לפני האירוע או השינוי בתנאים שהתרחשו, הישות צריכה להפסיק את חשבוונאות הגידור מהמועד של האירוע או של השינוי בתנאים.

113א. למען הסר ספק, ההשפעות של החלפת הצד שכנגד המקורי עם צד שכנגד שפועל כמסלקה ושל ביצוע השינויים הקשורים כפי שמתואר בסעיפים 91(א)(ii) ו-101(א)(ii) ישתקפו במדידת המכשיר המגדר ולכן בבחינת אפקטיביות הגידור ובמדידת אפקטיביות הגידור.

חשבוונאות גידור שווי הוגן של גידור סיכון שיעור ריבית של תיק

114א. לגבי גידור שווי הוגן של סיכון שיעור ריבית המיוחס לתיק של נכסים פיננסיים או של התחייבויות פיננסיות, ישות תקיים את הדרישות של תקן זה אם היא מצייתת לנהלים המפורטים ב-(א)-(ט) ובסעיפים 115-132א להלן.

(א) כחלק מתהליך ניהול הסיכונים שלה, הישות מזהה תיק של פריטים, שאת סיכון שיעור הריבית שלהם היא רוצה לגדר. התיק יכול להיות מורכב רק מנכסים, רק מהתחייבויות או גם מנכסים וגם מהתחייבויות. הישות יכולה לזהות שני תיקים או יותר ובמקרה כזה היא צריכה ליישם את ההנחיות שלהלן לכל תיק בנפרד.

(ב) הישות צריכה לנתח את התיק לפי תקופות קביעת מחיר מחדש בהתבסס על מועדי קביעת מחיר מחדש חזויים ולאן דווקא חזויים. ניתן לבצע את הניתוח לפי תקופות קביעת מחיר מחדש במספר דרכים, כולל קביעת לוח זמנים של תזרימי המזומנים לפי תקופות שבהן הם חזויים להתרחש, או קביעת לוח זמנים של סכומי קרן רעיוניים לפי התקופות שבהן קביעת מחיר מחדש חזויה להתרחש.

(ג) על בסיס ניתוח זה, הישות מחליטה על הסכום שהיא רוצה לגדר. הישות מייעדת סכום של נכסים או של התחייבויות (אך לא סכום נטו) כפריט המגודר מהתיק המזוהה ששווה לסכום שהיא רוצה לייעד כמגודר. סכום זה קובע גם את השיעור באחוזים שמשמש לבחינת אפקטיביות לפי סעיף 126א(ב).

(ד) הישות מייעדת את סיכון שיעור הריבית שהיא מגדרת. סיכון זה יכול להיות חלק מסיכון שיעור ריבית בכל אחד מהפריטים בפוזיציה המגודרת, כמו שיעור ריבית העוגן (לדוגמה, ריבית ליבור).

(ה) הישות מייעדת מכשיר מגדר אחד או יותר עבור כל תקופה שבה המחיר נקבע מחדש.

(ו) באמצעות השימוש בייעודים שבוצעו בהתאם לסעיף (ג)-(ה) לעיל, הישות בוחנת בעת היצירה ובתקופות עוקבות, אם לגידור חזויה להיות אפקטיביות גבוהה במהלך התקופה שלגביה מיועד הגידור.

(ז) מידי תקופה, הישות מודדת את השינוי בשווי ההוגן של הפריט המגודר (כפי שיועד בסעיף (ג)), שניתן לייחס לסיכון המגודר (כפי שיועד בסעיף (ד)), על בסיס מועדי קביעת המחיר מחדש החזויים שנקבעו בסעיף (ב). בהינתן שהגידור נקבע בפועל כבעל אפקטיביות גבוהה כאשר נבחן באמצעות שימוש בשיטה המתועדת של הישות לבחינת אפקטיביות, הישות מכירה בשינוי בשווי ההוגן של הפריט המגודר כרווח או כהפסד ברווח או הפסד ובאחד משני הסעיפים (line items) בדוח על המצב הכספי כפי שמתואר בסעיף

א89. אין צורך להקצות את השינוי בשווי ההוגן לנכסים או להתחייבויות בודדים.

(ח) הישות מודדת את השינוי בשווי ההוגן במכשיר המגדר (במכשירים המגדרים) (כפי שיועדו בסעיף (ה)) ומכירה ברווח או בהפסד ברווח או הפסד. השווי ההוגן של המכשיר המגדר (המכשירים המגדרים) מוכר כנכס או כהתחייבות בדוח על המצב הכספי.

(ט) חוסר אפקטיביות כלשהו² יוכר ברווח או הפסד כהפרש בין השינוי בשווי ההוגן הנדון בסעיף (ז) ובין זה הנדון בסעיף (ח).

א115. גישה זו מתוארת בפירוט רב יותר להלן. יש ליישם את הגישה רק לגבי גידור שווי הוגן של סיכון שיעור ריבית המיוחס לתיק של נכסים פיננסיים או של התחייבויות פיננסיות.

א116. התיק שזוהה בסעיף א114(א) יכול לכלול נכסים והתחייבויות. לחלופין, הוא יכול להיות תיק הכולל רק נכסים או רק התחייבויות. התיק משמש על מנת לקבוע את סכום הנכסים או ההתחייבויות שהישות רוצה לגדר. אולם, התיק אינו מיועד בעצמו כפריט המגודר.

א117. ביישום סעיף א114(ב), הישות קובעת את מועד קביעת המחיר מחדש החזוי של פריט כמוקדם מבין המועד שבו הפריט חזוי להיפדות לבין המועד שבו מחירו חזוי להיקבע מחדש לפי שיעורי שוק. יש לאמוד את מועדי קביעת המחיר מחדש החזויים בעת יצירת הגידור ובמהלך תקופת הגידור, בהתבסס על ניסיון מהעבר ועל מידע אחר הניתן להשגה, כולל מידע ותחזיות לגבי שיעורי פירעון מוקדם, שיעורי ריבית ויחסי הגומלין ביניהם. ישויות, שאין להן ניסיון ספציפי או שאין להן מספיק ניסיון, משתמשות בניסיון של ישויות בעלות ניסיון (peer group) לגבי מכשירים פיננסיים בני השוואה. יש לבחון אומדנים אלה מידי תקופה ולעדכןם לאור הנסיבות. במקרה של פריט בריבית קבועה שניתן לפירעון מוקדם, מועד קביעת מחיר מחדש החזוי הוא המועד שבו הפריט חזוי להיפרע בפירעון מוקדם, אלא אם המחיר נקבע מחדש לפי שיעורי שוק במועד מוקדם יותר. לגבי קבוצת פריטים דומים, הניתוח לפי תקופות המבוסס על מועדי קביעת מחיר מחדש חזויים עשוי לקבל צורה של הקצאת אחוז מהקבוצה, ולא פריטים אינדיווידואליים, לכל אחת מהתקופות. ישות יכולה

² אותם שיקולי מהותיות חלים בהקשר זה כפי שהם חלים בכל תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים.

ליישם מתודולוגיות אחרות לצורכי הקצאות כאלה. לדוגמה, היא יכולה להשתמש במכפיל שיעור פירעון מוקדם עבור הקצאת הלוואות שהקרן שלהן פוחתת לתקופות בהתבסס על מועדי קביעת מחיר מחדש חזויים. אולם, המתודולוגיה עבור הקצאה כזו צריכה להיות בהתאם לנוהלי ניהול הסיכונים ולמטרות ניהול הסיכונים של הישות.

118א. כדוגמה לייעוד המפורט בסעיף 114א(ג), אם בתקופת קביעת מחיר מחדש מסוימת ישות מעריכה שיש לה נכסים בריבית קבועה בסך 100 ש"ח והתחייבויות בריבית קבועה בסך 80 ש"ח ומחליטה לגדר את כל הפוזיציה נטו בסך 20 ש"ח, היא מייעדת כפריט המגודר נכסים בסכום של 20 ש"ח (חלק מהנכסים).³ הייעוד מבוטא כ"סכום של מטבע" (לדוגמה, סכום של דולרים, אירו, לירות סטרלינג או רנדים) ולא כנכסים בודדים. כתוצאה מכך, כל הנכסים (או ההתחייבויות) שמהם נגזר הסכום המגודר - כלומר, כל 100 ש"ח של נכסים בדוגמה לעיל - חייבים להיות:

(א) פריטים ששוויים ההוגן משתנה בתגובה לשינויים בשיעור הריבית המגודר; וכן

(ב) פריטים שהיו יכולים להיות כשירים לחשבונאות גידור שווי הוגן, אילו הם היו מיועדים כמגודרים כל אחד בנפרד. בפרט, משום שתקן דיווח כספי בינלאומי 13 קובע כי השווי ההוגן של התחייבות פיננסית עם מאפיין דרישה (כמו פיקדונות לפי דרישה וסוגים מסוימים של פיקדונות קצובים) אינו נמוך מהסכום שישולם בעת דרישה, מהוון מהיום הראשון שבו ניתן לדרוש לשלם את אותו הסכום, פריט כזה אינו יכול להיות כשיר לחשבונאות גידור שווי הוגן לתקופה כלשהי שמעבר לתקופה הקצרה ביותר שבה המחזיק יכול לדרוש תשלום. בדוגמה לעיל, הפוזיציה המגודרת היא סכום של נכסים. לכן, התחייבויות כאלה אינן חלק מהפריט המגודר שיועד, אך משמשות את הישות על מנת לקבוע את סכום הנכסים שמיועד כמגודר. אם הפוזיציה שהישות רוצה לגדר הייתה סכום התחייבויות, הסכום, שמייצג את הפריט המגודר שיועד, חייב להיגזר מהתחייבויות בריבית קבועה שאינן התחייבויות שהישות יכולה להידרש לשלם בתקופה מוקדמת יותר, והשיעור באחוזים, המשמש לבחינת אפקטיביות גידור בהתאם לסעיף 126א(ב), יחושב כאחוז מהתחייבויות אחרות אלה. לדוגמה, נניח כי ישות מעריכה שבתקופת קביעת מחיר

³ התקן מאפשר לישות לייעד סכום כלשהו של נכסים או התחייבויות כשירים הניתנים להשגה, כלומר, בדוגמה זו, סכום כלשהו של נכסים בין 0 ש"ח לבין 100 ש"ח.

מחדש מסוימת יש לה התחייבויות בריבית קבועה בסך של 100 ש"ח, הכוללות 40 ש"ח של פיקדונות לפי דרישה וסך של 60 ש"ח של התחייבויות ללא מאפיין דרישה, וכן 70 ש"ח של נכסים בריבית קבועה. אם הישות מחליטה לגדר את כל הפוזיציה נטו בסך של 30 ש"ח, היא מייצגת כפריט המגודר התחייבויות בסך של 30 ש"ח או 50 אחוז⁴ של התחייבויות ללא מאפיין דרישה.

א119. הישות צריכה לעמוד גם בדרישות הייעוד והתיעוד האחרות המפורטות בסעיף 88(א). לגבי גידור סיכון שיעור ריבית של תיק, יעוד ותיעוד אלה צריכים לקבוע את מדיניות הישות לגבי כל המשתנים, שמשמשים על מנת לזהות את הסכום המגודר ואת האופן שבו נמדדת אפקטיביות, כולל הפרטים הבאים:

(א) אילו נכסים והתחייבויות יש לכלול בגידור של תיק והבסיס שישמש להסרתם מהתיק.

(ב) האופן שבו הישות מעריכה את מועדי קביעת המחיר מחדש, כולל אילו הנחות לגבי שיעור ריבית מהוות בסיס לאומדני שיעורי פירעון מוקדם והבסיס לשינוי אומדנים אלה. יש להשתמש באותה שיטה גם לגבי האומדנים הראשוניים, שנקבעו בעת שנכס או התחייבות נכללו בתיק המגודר, וגם לגבי תיקונים מאוחרים יותר לאומדנים אלה.

(ג) המספר של תקופות קביעת מחיר מחדש ואורכן.

(ד) באיזו תדירות הישות תבחן את האפקטיביות ובאיזו משתי השיטות שבסעיף 126 היא תשתמש.

(ה) המתודולוגיה שתשמש את הישות על מנת לקבוע את סכום הנכסים או ההתחייבויות שמיועדים כפריט מגודר, ובהתאם לכך, השיעור באחוזים שישמש את הישות בבחינת האפקטיביות באמצעות השיטה שמתוארת בסעיף 126(ב).

(ו) כאשר הישות בוחנת אפקטיביות באמצעות השיטה המתוארת בסעיף 126(ב), אם הישות תבחן אפקטיביות עבור כל תקופה של קביעת מחיר מחדש בנפרד, או עבור כל התקופות יחד או על ידי שימוש בשילוב של שתי הטכניקות.

⁴ 50 אחוז = $(40 \text{ ש"ח} - 100 \text{ ש"ח}) / 30 \text{ ש"ח}$

המדיניות, שנקבעה בייעוד ובתיעוד יחס הגידור, צריכה להיות בהתאם לנוהלי ניהול הסיכונים ולמטרות ניהול הסיכונים של הישות. אין לשנות את המדיניות באופן שרירותי. צריך להצדיק את השינויים על בסיס השינויים בתנאי שוק ועל בסיס גורמים אחרים והם צריכים להיות מבוססים על נוהלי ניהול הסיכונים ועל מטרות ניהול הסיכונים של הישות ולהיות עקביים עימם.

120א. המכשיר המגדר, המוזכר בסעיף 114א(ה), יכול להיות נגזר יחיד או תיק של נגזרים שכולם כוללים חשיפה לסיכון שיעור ריבית המגודר שיועד בסעיף 114א(ד) (לדוגמה, תיק של חוזי החלפת שיעור ריבית שכולם כוללים חשיפה לריבית ליבור). תיק כזה של נגזרים יכול לכלול פוזיציות סיכון מקוזות. אולם, אסור שהוא יכלול אופציות שנכתבו או אופציות נטו שנכתבו, משום שהתקן⁵ אינו מאפשר לייעד אופציות כאלה כמכשירים מגדרים (למעט כאשר אופציה שנכתבה מיועדת כקיוזו לאופציה שנרכשה). אם המכשיר המגדר מגדר את הסכום שיועד בסעיף 114א(ג) למשך יותר מתקופה של קביעת מחיר מחדש אחת, יש להקצותו לכל התקופות שהוא מגדר. אולם, יש להקצות את המכשיר המגדר במלואו לאותן תקופות של קביעת מחיר מחדש, משום שהתקן⁶ אינו מאפשר לייעד יחס גידור רק לחלק מהזמן שבמהלכו מכשיר מגדר ממשיך להיות קיים במחזור.

121א. כאשר הישות מודדת את השינוי בשווי ההוגן של פריט הניתן לפירעון מוקדם בהתאם לסעיף 114א(ז), שינוי בשיעורי ריבית משפיע על השווי ההוגן של הפריט הניתן לפירעון מוקדם בשתי דרכים: הוא משפיע על השווי ההוגן של תזרימי המזומנים החוזיים ועל השווי ההוגן של אופציית הפירעון המוקדם שנכללת בפריט הניתן לפירעון מוקדם. סעיף 81 לתקן מאפשר לישות לייעד חלק מנכס פיננסי או מהתחייבות פיננסית, המשתתפים באותה חשיפה לסיכון, כמו הפריט המגודר, בהינתן שניתן למדוד את האפקטיביות. לגבי פריטים הניתנים לפירעון מוקדם, סעיף 81א מאפשר להגיע למצב זה על ידי יעוד הפריט המגודר במונחים של השינוי בשווי ההוגן, שניתן לייחס לשינויים בשיעור הריבית המיועד על בסיס מועדי קביעת מחיר מחדש חזויים ולאווך המיועד חזויים. אולם, ההשפעה, שיש לשינויים בשיעור הריבית המגודר על מועדי קביעת מחיר מחדש חזויים אלה, תיכלל כאשר קובעים את השינוי בשווי ההוגן של הפריט המגודר. לפיכך, אם מועדי קביעת המחיר מחדש החוזיים מעודכנים (לדוגמה, על מנת לשקף שינוי בפירעונות מוקדמים חזויים), או אם מועדי קביעת מחיר מחדש בפועל שונים מהמועדים החזויים, ייווצר חוסר אפקטיביות כמפורט בסעיף 126א. לחלופין, שינויים במועדי

⁵ ראה סעיפים 77 ו-94א.

⁶ ראה סעיף 75.

קביעת מחיר מחדש חזויים, אשר (א) נובעים במפורש מגורמים שאינם שינויים בשיעור הריבית המגודר, (ב) אין להם מתאם עם השינויים בשיעור הריבית המגודר וכן (ג) ניתן להפרידם באופן מהימן מהשינויים שניתן לייחס לשיעור הריבית המגודר (לדוגמה, שינויים בשיעורי פירעון מוקדם הנובעים במפורש משינוי בגורמים דמוגרפיים או בחוקי מס ולא משינויים בשיעור ריבית), אינם נלקחים בחשבון כאשר קובעים את השינוי בשווי ההוגן של הפריט המגודר, משום שלא ניתן לייחסם לסיכון המגודר. אם קיים חוסר ודאות לגבי הגורם שיצר את השינוי במועדי קביעת מחיר מחדש חזויים או אם הישות אינה מסוגלת להפריד באופן מהימן את השינויים שנובעים משיעור הריבית המגודר מאלה הנובעים מגורמים אחרים, מניחים כי השינוי נבע משינויים בשיעור הריבית המגודר.

122א. התקן אינו קובע את הטכניקות המשמשות על מנת לקבוע את הסכום המוזכר בסעיף א114(ז), דהיינו השינוי בשווי ההוגן של הפריט המגודר שניתן לייחס לסיכון המגודר. אם משתמשים בטכניקות סטטיסטיות או אחרות לקביעת אומדן עבור מדידה כזו, הנהלה חייבת לצפות שהתוצאה תהיה מקרובת מאוד (approximate closely) לתוצאה שהייתה מתקבלת ממדידת כל הנכסים וההתחייבויות הבודדים שמרכיבים את הפריט המגודר. לא ראוי להניח ששינויים בשווי ההוגן של הפריט המגודר שווים לשינויים בשווי של המכשיר המגודר.

123א. סעיף א89 דורש, שאם הפריט המגודר מהווה נכס בתקופת קביעת מחיר מחדש מסוימת, השינוי בשווי מוצג בסעיף (line item) במסגרת הנכסים. לחלופין, אם הפריט המגודר הוא התחייבות בתקופת קביעת מחיר מחדש מסוימת, השינוי בשווי מוצג בסעיף (line item) במסגרת ההתחייבויות. אלה הם הסעיפים (line items) המוזכרים בסעיף א114(ז). לא נדרשת הקצאה ספציפית לנכסים (או להתחייבויות) בודדים.

124א. סעיף א114(ט) מציין כי חוסר אפקטיביות נוצר במידה והשינוי בשווי ההוגן של הפריט המגודר, שניתן לייחס לסיכון המגודר, שונה מהשינוי בשווי ההוגן של הנגזר המגודר. שוני כזה יכול להיווצר ממספר סיבות, כולל:

(א) מועדי קביעת מחיר מחדש בפועל שונים מהמועדים החזויים, או שמועדי קביעת מחיר מחדש חזויים עודכנו;

(ב) ערכם של פריטים בתיק המגודר ירד או שהם נגרעו;

(ג) מועדי התשלום של המכשיר המגודר והפריט המגודר שונים; וכן

(ד) גורמים אחרים (לדוגמה, כאשר מספר קטן של הפריטים המגודרים נושאים ריבית בשיעור הנמוך משיעור העוגן, שאליו הם יועדו כמגודרים, וחוסר האפקטיביות המתקבל הוא כה גבוה שהתיק במלואו אינו כשיר לחשבונאות גידור).

יש לזהות חוסר אפקטיביות⁷ כזה ולהכיר בו ברווח או הפסד.

א125. בדרך כלל, אפקטיביות הגידור תשופר:

(א) אם הישות מתזמנת (schedules) פריטים עם מאפייני פירעון מוקדם שונים באופן שלוקח בחשבון את השוני בהתנהגות הפירעון המוקדם.

(ב) ככל שמספר הפריטים בתיק גדול יותר. כאשר רק מספר קטן של פריטים כלולים בתיק, סביר שיהיה חוסר אפקטיביות גבוה יחסית אם אחד הפריטים נפרע מוקדם יותר או מאוחר יותר מהחזוי. לעומת זאת, כאשר התיק כולל מספר רב של פריטים, ניתן לחזות את התנהגות הפירעון המוקדם בדיוק רב יותר.

(ג) ככל שתקופות קביעת מחיר מחדש המשמשות הן קצרות יותר (לדוגמה, תקופה של קביעת מחיר מחדש של חודש אחד לעומת שלושה חודשים). תקופות קצרות יותר של קביעת מחיר מחדש מורידות את ההשפעה של חוסר הקבלה כלשהו בין מועדי קביעת מחיר מחדש לבין מועדי התשלום (בתוך תקופות קביעת מחיר מחדש) של הפריט המגודר ושל המכשיר המגדר.

(ד) ככל שגבוהה יותר התדירות שבה מותאם סכמו של המכשיר המגדר, על מנת לשקף שינויים בפריט המגודר (לדוגמה, כתוצאה משינויים בתחזיות לפירעונות מוקדמים).

א126. ישות תבחן אפקטיביות מידי תקופה. אם אומדנים למועדי קביעת מחיר מחדש משתנים בין מועד אחד, שבו ישות בוחנת אפקטיביות, לבין המועד הבא, הישות צריכה לחשב את סכום האפקטיביות באחת משתי הדרכים הבאות:

⁷ אותם שיקולי מהותיות חלים בהקשר זה כפי שהם חלים בכל תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים.

(א) כהפרש בין השינוי בשווי ההוגן של המכשיר המגדר (ראה סעיף א114(ח)) לבין השינוי בשווי ההוגן של הפריט המגודר במלואו, שניתן לייחס לשינוי בשיעור הריבית המגודר (כולל ההשפעה שיש לשינויים בשיעור הריבית המגודר על השווי ההוגן של אופציית פירעון מוקדם משובצת כלשהי); או

(ב) באמצעות החישוב המקורב הבא. הישות:

(i) מחשבת את אחוז הנכסים (או ההתחייבויות) שגודר בכל תקופת קביעת מחיר מחדש, על בסיס האומדן למועדי קביעת מחיר מחדש במועד האחרון שהיא בחנה אפקטיביות.

(ii) משתמשת באחוז זה על האומדן המעודכן שלה לסכום באותה תקופה של קביעת מחיר מחדש, על מנת לחשב את סכומו של הפריט המגודר בהתבסס על האומדן המעודכן שלה.

(iii) מחשבת את השינוי בשווי ההוגן של האומדן המעודכן שלה לפריט המגודר שניתן לייחס לסיכון המגודר ומציגה אותו כמפורט בסעיף א114(ז).

(iv) מכירה בחוסר אפקטיביות השווה להפרש בין הסכום שנקבע בסעיף (iii) לבין השינוי בשווי ההוגן של המכשיר המגדר (ראה סעיף א114(ח)).

א127. בעת מדידת אפקטיביות, הישות מבדילה בין תיקוני האומדנים למועדי קביעת מחיר מחדש של נכסים (או של התחייבויות) קיימים לבין יצירת הנכסים (או ההתחייבויות) החדשים, כאשר תיקוני האומדנים יוצרים חוסר אפקטיביות. כל התיקונים לאומדנים למועדי קביעת מחיר מחדש (שאינם אלה שמוחרגים בהתאם לסעיף א121), כולל הקצאה מחדש כלשהי של פריטים קיימים בין תקופות, נכללים בתיקון אומדן הסכום בתקופה בהתאם לסעיף א126(ב)(ii) ולכן כאשר מודדים אפקטיביות. לאחר שהכירה בחוסר אפקטיביות כמפורט לעיל, הישות קובעת אומדן חדש לסך הנכסים (או לסך ההתחייבויות) בכל תקופה של קביעת מחיר מחדש, כולל נכסים (או התחייבויות) חדשים שנוצרו מאז שהיא בחנה לאחרונה אפקטיביות, ומייעד סכום חדש כפריט המגודר ואחוז חדש כאחוז המגודר. יש לחזור על הנהלים המפורטים בסעיף א126(ב) במועד הבא של בחינת אפקטיביות.

128א. פריטים שתוזמנו במקור לתקופה של קביעת מחיר מחדש יכולים להיגרע כתוצאה מפירעון מוקדם יותר מהחזוי או ממחיקות שנגרמו על ידי ירידת ערך או על ידי מכירה. כאשר מתרחשת הגריעה, סכום השינוי בשווי ההוגן, שנכלל בסעיף (line item) המוזכר בסעיף 114א(ז) שמתייחס לפריט שנגרע, יוסר מהדוח על המצב הכספי וייכלל ברווח או בהפסד שנובע מגריעת הפריט. למטרה זו, יש צורך לדעת את התקופה (התקופות) של קביעת מחיר מחדש, שאליה (שאליהן) תוזמן הפריט שנגרע, משום שזה קובע את התקופה (התקופות) של קביעת מחיר מחדש, שמהן יש להסירו ולכן את הסכום שיש להסיר מהסעיף (line item) המוזכר בסעיף 114א(ז). כאשר פריט נגרע, אם ניתן לקבוע באיזו תקופה הוא נכלל, יש להסירו מאותה תקופה. אחרת, יש להסירו מהתקופה המוקדמת ביותר, אם הגריעה נגרמה כתוצאה מפירעונות מוקדמים גבוהים יותר מהחזוי, או להקצותו לכל התקופות, הכוללות את הפריט שנגרע, על בסיס שיטתי והגיוני, אם הפריט נמכר או אם נפגם ערכו.

129א. בנוסף, סכום כלשהו המתייחס לתקופה מסוימת, שעדיין לא נגרע כאשר התקופה מסתיימת, מוכר ברווח או הפסד באותו זמן (ראה סעיף 89א). לדוגמה, נניח כי ישות מתזמנת פריטים לשלוש תקופות של קביעת מחיר מחדש. בעת הייעוד מחדש הקודם, השינוי בשווי ההוגן, שדווח בסעיף (line item) בודד בדוח על המצב הכספי, היה נכס בסך של 25 ש"ח. אותו סכום מייצג סכומים שניתן לייחס לתקופות 1, 2 ו-3 בסך של 7 ש"ח, 8 ש"ח ו-10 ש"ח, בהתאמה. בעת הייעוד מחדש הבא, הנכסים שהיה ניתן לייחס לתקופה 1 מומשו או תוזמנו מחדש לתקופות האחרות. לכן, 7 ש"ח נגרעים מהדוח על המצב הכספי ומוכרים ברווח או הפסד. כעת ניתן לייחס 8 ש"ח ו-10 ש"ח לתקופות 1 ו-2, בהתאמה. יש לתאם תקופות אלה, במידת הצורך, בגין שינויים בשווי ההוגן כפי שמתואר בסעיף 114א(ז).

130א. כהדגמה לדרישות של שני הסעיפים הקודמים, נניח כי ישות תזמנה נכסים על ידי הקצאת אחוז מהתיק לכל אחת מהתקופות של קביעת מחיר מחדש. נניח גם כי היא תזמנה 100 ש"ח לכל אחת משתי התקופות הראשונות. כאשר התקופה הראשונה של קביעת מחיר מחדש מסתיימת, יש לגרוע 110 ש"ח מהנכסים כתוצאה מהחזרים חזויים ובלתי חזויים. במקרה זה, כל הסכום שנכלל בסעיף (line item) המוזכר בסעיף 114א(ז), שמתייחס לתקופה הראשונה, מועבר מהדוח על המצב הכספי, בתוספת 10 אחוז מהסכום שמתייחס לתקופה השנייה.

131א. אם הסכום, המגודר לגבי תקופה של קביעת מחיר מחדש, קטן, מבלי שהנכסים (או שההתחייבויות) המתייחסים נגרעים, הסכום

שנכלל בסעיף (line item), המוזכר בסעיף א114(ז), שמתייחס להקטנה, יופחת לפי סעיף 92.

א132. ייתכן כי ישות תרצה ליישם את הגישה המפורטת בסעיפים א114-131 לגידור תיק שקודם טופל כגידור תזרים מזומנים בהתאם לתקן. ישות כזו צריכה לבטל את הייעוד הקודם של גידור תזרים מזומנים לפי סעיף 101(ד) וליישם את הדרישות המפורטות באותו סעיף. היא צריכה גם לייעד מחדש את הגידור כגידור שווי הוגן וליישם את הגישה המפורטת בסעיפים א114-131 מכאן ולהבא לגבי תקופות חשבונאיות עוקבות.

הוראות מעבר (סעיפים 103-108ג)

א133. ייתכן כי ישות ייעדה עסקה תוך קבוצתית חזויה כפריט מגודר בתחילת תקופה שנתית, שהתחילה ביום 1 בינואר 2005 או לאחריו (או, לצורך הצגה מחדש של מידע השוואתי, התחלת תקופת ההשוואה המוקדמת ביותר), בגידור שהיה יכול להיות כשיר לחשבונאות גידור בהתאם לתקן זה (כפי שתוקן על ידי המשפט האחרון בסעיף 80). ישות כזו יכולה להשתמש בייעוד זה על מנת ליישם חשבונאות גידור בדוחות כספיים מאוחדים מתחילת התקופה השנתית המתחילה ביום 1 בינואר 2005 או לאחריו (או מתחילת התקופה ההשוואתית המוקדמת ביותר). ישות כזו צריכה גם ליישם את סעיפים א99א ו-א99ב מתחילת התקופה השנתית המתחילה ביום 1 בינואר 2005 או לאחריו. אולם, לפי סעיף 108ב, היא אינה צריכה ליישם את סעיף א99ב לגבי מידע השוואתי עבור תקופות מוקדמות יותר.